

sopotja

*Želimo vam
prijetne
praznike in
veliko sreče
v letu 2023!*

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
december 2022, številka 4, letnik 11
ISSN 1848-4360
Reka, december 2022

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
slovenskidom@bazovica.hr
uradne ure:

torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrtak: 10.00–12.00

Veleposlaništvo RS v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Gašper Dovžan
tel.: +385 1 63 11 000
faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si

Državljanom RS je v nujnih primerih
zagotovljen kontakt z dežurnim
diplomatom:
tel.: +385 98 462 666

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 10

Priloga ob jubileju KPD Bazovica 18

Si-T 25

Pogled z onkraj Snežnika 26

Srečanja 27

Foto kotiček 28

Uvodnik

Še eno leto se počasi bliža h koncu, povzemajo se vtisi in pregleduje storjeno, načrtuje se nove korake in z novimi pričakovanji zre v prihodnost. Glede teh ima slovenska skupnost na Hrvaškem – po podatkih popisa in leta nadaljujočem se številčnem upadanju – razlog za zaskrbljenost, a po drugi strani razveseljujejo novi dosežki in pobude, za katere si vztrajno in potrpežljivo prizadeva vodstvo krovne organizacije: pouk slovenskega jezika in kulture se širi na vse več šol in število učencev narašča, odziv na projekte za mlade in najmlajše beleži vse večjo udeležbo, lepo pa je bilo mlajšo generacijo videti tudi na srečanju vseh društev, letos znova v gozdnem parku Golubinjak. Sopotja spremljajo tudi drugo dejavnost Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) in udeležbo dejavne predsednice Barbare Riman na srečanjih, namenjenih položaju manjšin, med drugim pod okriljem Sveta za narodne manjšine Republike Hrvaške (RH) in drugih organizacij, ter na dogodkih, ki sta jih pripravili ZSDH in reška enota Inštituta za narodnostna vprašanja (INV), nedavno kadrovsko okrepljena z mladim raziskovalcem Natkom Štiglicem. V ZSDH optimizem močno krepijo tudi prvi stiki z novimi imeni, ministrom, pristojnim za Slovence v zamejstvu in po svetu, in na veleposlaništvu Republike Slovenije (RS) v RH. Med dogodki na Reki vsekakor izstopa jubilej KPD Bazovica, ki mu Sopotja namenjajo posebno prilogo in spremljajo še dogodke, ki govorijo o čezmejnem sodelovanju društva, z nastopi v Sloveniji ali gostovanjem kulturnikov v dvorani Slovenskega doma na Reki, ter o stikih z drugimi manjšinskimi društvi. Planinska skupina (PS) se je tudi letos udeležila pohoda v počastitev spomina na bazoviške junake ter izpeljala več izletov in okrepila čezmejne vezi. In memoriam je posvečen spominu na jeseni preminuli dolgoletni članici društva, rojakinji Zorko Gergolet in Ludmilo Ličen Počkar, rubrika Si-T pa omenja izvrstno delo etnološke zbirke Palčava šiša, knjižno predstavitev na slovenskem lektoratu na Reki in sklepe Sveta za narodne manjšine o neizpolnjevanju vloge Hrvaške radiotelevizije (HRT), kar zadeva narodne manjšine – zgodbo, ki se z mrtve točke premika skoraj le toliko, kolikor je iz leta v leto manjši delež manjšin v prebivalstvu. Dragica Jaksetič je tokrat zbrala vtise s proslave ob jubileju KPD Bazovica, v društvu sprejete s hvaležnostjo in optimizmom, tega pa vzbuja tudi pogovor v rubriki Srečanja z gimnazijko Michelle.

Želimo vam lepe praznične dni in vso srečo v letu, ki prihaja.

Uredništvo

Objavljeni podatki popisa prebivalstva 2021

Hrvaški državni zavod za statistiko (ww.dzs.hr) je 22. septembra končno objavil podatke lanskega ljudskega štetja, ki so potrdili pričakovan številčni upad prebivalstva Hrvaške nasploh (3.871.833) in tudi večine od dvaindvajsetih narodnih manjšin. Med njimi je izjema romska manjšina (17.900), trend rasti pa kažejo še ruska (1.481) in nemška manjšina (3.034) ter sicer zelo maloštevilni turška (404) in avstrijska manjšina (365). Zmanjšalo se je tudi število narodnostno neopredeljenih in oseb, ki so se izrekle za regionalno pripadnost, medtem ko se je v primerjavi s popisom iz leta 2011 povečalo število prebivalstva neznane narodnosti.

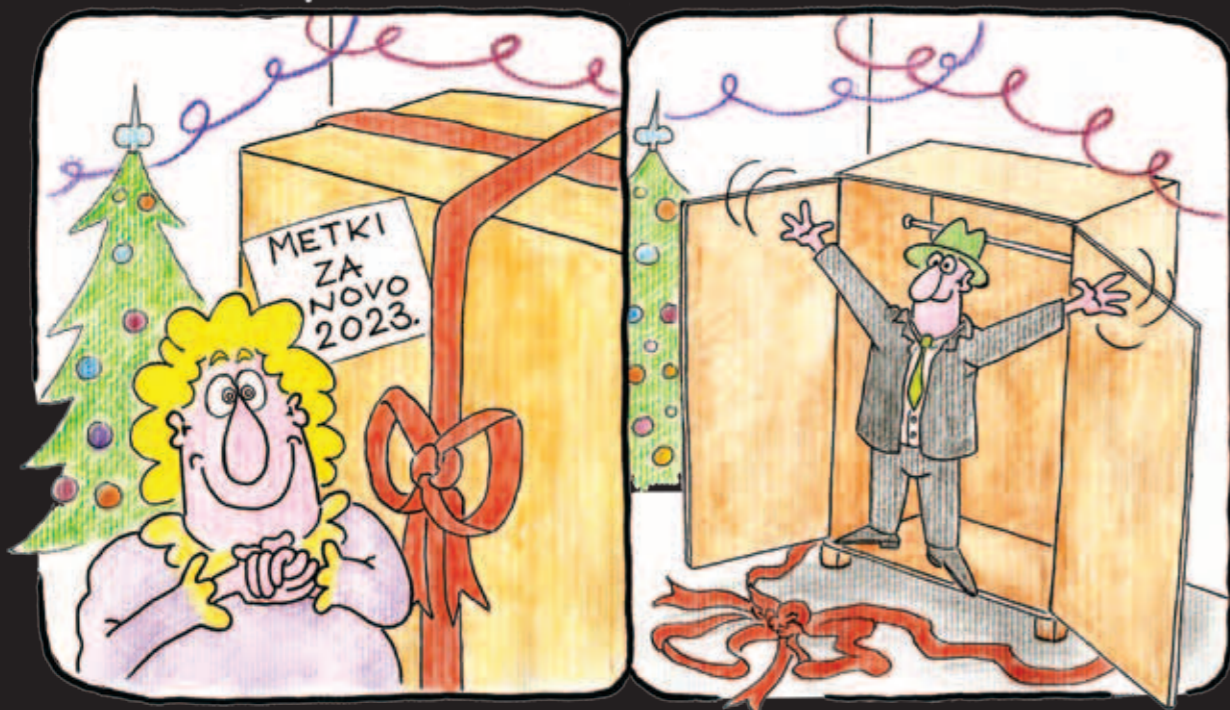
Kar zadeva slovensko narodno manjšino, se nadaljuje upad, beležen desetletja in znova velik, z 10.517 na 7.729 oseb, narodnostno opredeljenih za Slovence. Največ jih tudi po tem popisu, enako kot po prejšnjem, živi v PGŽ (1.575) in le nekoliko manj v Istrski županiji (1 515) ter Mestu Zagreb (1 312). Podatki hkrati kažejo tudi povečanje števila v določenih krajih več županij, izstopa pa mestna občina Buje, kjer se je s števila 170 (3,78 %) v zadnjem desetletju na 253 (5,73 %) tako povečal tudi delež na več kot 5 %, kar je največ na Hrvaškem.

Tudi podatki za slovenščino kot materni jezik niso obetajoči: medtem ko je bilo leta 2011 še 9.920 govorcev, jih lanski popis beleži le še 7.620, in sicer največ v Istrski županiji (1.527), kjer znova izstopajo Buje (281 ali 6,33 %), PGŽ (1.469) in Mestu Zagreb (1.140). Med jeziki, katerih število govorcev raste, pa so ruski (2.081), nemški (3.358), turški (368) in ukrajinski (1.158), ter nasploh sicer maloštevilna hebrejski (82) in vlaški jezik (40). Poleg teh rastejo tudi številke za jezike, v zadnjih treh desetletjih navajane kot bosanski (1.753), črnogorski (943) ter hrvaško-srbski (4.278) in srbohrvaški jezik (8.182). Povečalo se je tudi število jezikov v rubriki "drugi".

Številčni upad Slovencev v popisu nakazuje tudi upad v volilnem imeniku, ki je podlaga za določene pravice oziroma razpis manjšinskih volitev prihodnje leto. Podrobnejši podatki v zvezi s tem bodo objavljeni v naslednji številki Sopotij.

Marjana Mirković

EGON: OD SRCA

3. september, Gozdni park Golubinjak, Gorski kotar

Letno srečanje vseh slovenskih društev na Hrvaškem

Gozdni park Golubinjak je bil po lanski dobri izkušnji, zadovoljstvu udeležencev in izrečenih pohvalah nad uspešno organizacijo in zanimivim programom tudi letos prizorišče letnega srečanja vseh slovenskih društev na Hrvaškem. Organizator, ZSDH, ga je tokrat pripravil v sodelovanju z bližnjima društvoma z Reke in Lokev. Po besedah vodstva je zbrana množica štela 340 obiskovalcev iz vse Hrvaške, od Varaždina, Zagreba, Karlovca, Reke, Lovrana, Labina, Buzeta, Umaga in Pulja do Zadra, Splita, Dubrovnika ter Prezida in bližnjih Lokev, medtem ko se društvi iz Poreča in Osijeka srečanja nista mogli udeležiti. Vabilu so se odzvali tudi gostje iz Slovenije in slovenskega veleposlaništva na Hrvaškem, Rudi Merljak z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan in ministrica svetovalka Tamara Plankar.

Tudi letošnje, osemnajsto srečanje je potekalo znova v lepem in sončnem vremenu, ob udeležbi vseh generacij in še z nekoliko

bogatejšo vsebino kot lani. Tako so bili znova na voljo vodeni sprehodi po parku in ogled naravnih znamenitosti, organizirani delavnici, namenjeni zdravilnim zeliščem in spoznavanju likovnega ustvarjanja, pa joga in telovadba ter različne športne in družabne igre. V ospredju vsega so bili seveda predvsem druženje, srečanje starih znancev in spoznavanje novih, izmenjava izkušenj in snovanje načrtov za prihodnje. K dobremu razpoloženju je pripomogel tudi nastop glasbene skupine Potep, ob njihovih zvokih so se mnogi tudi zavrtili. S pohvalami organizatorju ter zadovoljni in polni novih spominov so se udeleženci poslovili z obljubo o vnovičnem snidenju čez leto dni. **Marjana Mirković**

Še eno uspešno srečanje, foto: Marjana Mirković

19.–21. september, Brioni

Narodne manjšine, migracije in varnost

Na Brionih je potekala 26. mednarodna znanstvena konferenca z naslovom Narodne manjšine, migracije in varnost. Udeleženci so se na devetih panelih predstavili v okviru treh tematskih celot: Narodne manjšine v demokratičnih družbah, Migracije in migracijske politike ter Globalni varnostni izzivi.

Vabilu so se odzvali znanstveniki in strokovnjaki iz držav Jugo-

vzhodne Evrope, ki se pri svojem delu ukvarjajo z vprašanji na teh področjih, sodelovala pa je tudi predsednica ZSDH in vodja reške enote Inštituta za narodnostna vprašanja (INV, Enota Reka) iz Ljubljane dr. Barbara Riman. V svojem prispevku z naslovom Učenje slovenščine kot materinščine na Hrvaškem je pozornost namenila izzivom pri ohranjanju in učenju slovenskega jezika na Hrvaškem. Med drugim je poudarila predvsem pomen medgeneracijskega prenosa jezika in učenja slovenščine na Hrvaškem v vseh oblikah za celotno slovensko skupnost ter predstavila podatke o pouku slovenščine v izobraževalnem sistemu RH.

Marjana Mirković

Tudi letos dober odziv, foto: www.savjet.nacionalne-manjnine.info

23. september, INV, Enota Reka (Slovenski dom KPD Bazovica)

Janez Trdina (1830–1905), slovenski profesor na varaždinski in reški gimnaziji

Na sedežu reške enote INV je potekala mednarodna znanstvena konferenca, posvečena proučevanju slovenskega književnika in zgodovinarja Janeza Trdine kot profesorja na gimnazijah v Varaždinu in na Reki. Srečanje so poleg gostitelja organizirali še Zavod za zgodovinske in družbene znanosti na Reki s podružnico v Pulju in Zavod za znanstveno delo v Varaždinu, ki delujeta v okviru Hrvaške akademije znanosti in umetnosti (HAZU), ter Znanstvenoraziskovalni center (ZRC) Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) iz Ljubljane.

V prvem delu so sodelovali vodja reške enote INV dr. Barbara Riman z uvodnim prispevkom (Slovenski profesorji na hrvaških gimnazijah na prelomu 19. in 20. stoletja), dr. Kristina Riman s Fakultete za vzgojno-izobraževalne vede na Univerzi Jurja Dobrile v Pulju (Razmišljanje Trdine o slovenski in hrvaški identiteti v obdobju Bachovega absolutizma), Jan Bernot s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (Ponotranjenje slovenske nacionalne ideje pri Janezu Trdini) in dr. Marijan Dovič z Inštituta za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU (Trdinove nacionalistične "bajke", med-

nacionalni spor in "mehka" cenzura). V drugem delu so svoje prispevke predstavili dr. Vladimir Huzjan z Zavoda za znanstveno delo HAZU v Varaždinu (Varaždin v času Janeza Trdine), dr. Sanja Županić s Strojne in prometne šole v Varaždinu (Trdinova kritika nemškutarjenja v Varaždinu) in dr. Andrea Roknić Bežanić z reške filozofske fakultete (Reka in Janez Trdina). V tretjem delu so sodelovali reški raziskovalci Boris Petković s Prve hrvaške gimnazije na Sušaku (Poročila reške gimnazije v obdobju pred, med in po profesorskem poučevanju Janeza Trdine, 1819–1875), dr. Diana Stolac s filozofske fakultete in Petra Radošević s Katoliške OŠ Josip Pavličić (Reška leta Janeza Trdine) ter predstavnici Zavoda za zgodovinske in družbene vede HAZU dr. Maja Polić (Janez Trdina v hrvaški periodiki 19. stoletja) in dr. Sanja Holjevac (Opažanje Janeza Trdine o čakavščini otoka Krka).

Zanimivo srečanje je znova potrdilo, da je raziskovanje hrvaško-slovenskih odnosov, v katerih so se poleg gospodarskih vsej tkale tudi duhovne in kulturne vezi, obširna tema in da ostaja bogat vir za proučevanje tudi v prihodnje. **Marjana Mirković**

Uvodoma se je predstavila dr. Barbara Riman, foto: Marjana Mirković

28. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk novega veleposlanika na Reki in v PGŽ

ZSDH je na svojem sedežu gostila prvi uradni obisk veleposlanika RS v RH Gašperja Dovžana, na katerem sta ga spremljala minister svetovalec s političnega oddelka veleposlaništva Gregor Štajer in ministrica svetovalka s kulturnega oddelka Tamara Plankar. Kot je povedal veleposlanik, je predstavitveni obisk na Reki in v PGŽ izrabil tudi za krajše srečanje z rojaki in krovno organizacijo.

Na obisku z najvišjimi predstavniki mesta in županije, kjer je potekalo srečanje, je beseda tekla o energetiki, turizmu, manjšinskih pravicah in znova o izgradnji hitre ceste med Postojno in Rupo, pa tudi o razvojnih, predvsem luških projektih. Poudarjeno je dobro sodelovanje s slovensko skupnostjo in izraženo zadovoljstvo, da namerava Vlada RS odstraniti žico na meji, je med drugim zapisano na spletni strani županijskih oblasti www.pgz.hr. Velepo-

Zadovoljni z obiskom, foto: Marjana Mirković

Veleposlanik (levo) prisluhnil aktualnim vprašanjem, foto: Marjana Mirković

slanik se je sešel tudi z lovranskim županom Bojanom Simoničem in obiskal dve izmed treh šol na Reki, kjer poteka pouk slovenščine po modelu C, OŠ Pečine in Prvo hrvaško gimnazijo na Sušaku.

Dogodka na sedežu ZSDH so se udeležili podpredsednica Jasmina Dlačič, ki je tudi predsednica KPD Bazovica, ter vodilni člani Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) PGŽ Vasja Simonič, Sveta SNM Mesta Reka Boris Rejec in Sveta SNM Mesta Čabar Slavko Žagar ter podpredsednica Sveta SNM Občine Matulji Alenka Stanič. Navzoči so bili še podpredsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetič ter tajnici ZSDH in KPD Bazovica Saša Kernjak Zubović in Sandra Grudenic.

1. oktober, Muzejsko društvo Škofja Loka

Izlet na Reko

Helena Janežič pripravila bogat program obiska na Reki, foto: Marjana Mirković

Muzejsko društvo Škofja Loka (MDŠL) je vsakoletni izlet tokrat organiziralo na Reko in udeležila se ga je skupina skoraj petdesetih izletnikov.

Predsednica tega društva je Helena Janežič, skrbnica zbirke knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu v Narodni in univerzitetni knjižnici (NUK) v Ljubljani. V okviru te zbirke spremlja tudi dejavnost slovenske skupnosti na Hrvaškem, podrobneje pa se je z njo seznanila tudi kot soavtorica potujoče razstave o Slovencih na Hrvaškem in spremljajočega kataloga leta 2019, pri čemer je sodelovala z vodjo reške enote INV dr. Barbaro Riman, tudi predsednico ZSDH.

Kot je Helena Janežič povedala med obiskom Reke, je bilo sprva v načrtu, da jim Slovence na Reki in Hrvaškem z različnih vidikov predstavita dr. Barbara Riman, ki ima za seboj veliko objav s tega področja, in raziskovalka literarne zgodovine v tej zvezi dr. Kristina Riman. Zaradi edipemije je bil obisk večkrat preložen in naposled so se v MDŠL odločili, da se bodo sami odpravili na Reko.

Veleposlanik se je ozrl na sveže objavljene podatke o ljudskem štetju 2021, ki zaradi številčnega upada napovedujejo tudi manjše možnosti za slovensko skupnost na manjšinskih volitvah prihodnje leto, zato se velja v tej zvezi kar najbolj zavzeti za pridobitev kandidatov v vseh možnih krajih. Vasja Simonič je ob tem opozoril na stalno kadrovsko in finančno podhranjenost svetov. Pozornost je bila namenjena tudi ohranjanju slovenščine in širitvi šol s poukom po modelu C, za kar pa primanjkuje tudi učiteljskega kadra, in nekaterim drugim aktualnim vprašanjem. Izraženo je upanje, da bo vstop v evrsko in schengensko območje prinesel boljše čase, pri čemer se je Slavko Žagar ozrl na dobrodošlo odstranjevanje nepotrebne žice in še opozoril na težave tega območja po letošnjih poplavah. ■ Marjana Mirković

Na poti so se najprej ustavili v Slavini blizu Pivke, kjer jih je v tamkajšnji cerkvi sprejel domačin, mag. Janko Boštjančič, sicer direktor Muzeja vojaške zgodovine v Pivki in odličen poznavalec krajevne dediščine. Predstavil je zanimivosti vasi Slavina, včasih zgodovinske prafare za širšo okolico, in spregovoril o njihovem najznamenitejšem rojaku, Josipu Gorupu, uspešnem poslovnežu, ki je v 19. stoletju ustvaril veliko premoženje tudi na Reki, in velikem dobrotniku, po nekaterih ocenah menda tudi najpremožnejšem Slovincu vseh časov.

Obisk na Reki so začeli na Trsatu, ob cerkvi Marije Trsatske, pomembnem romarskem središču. Tam jih je pričakala dr. Barbara Riman in jih popeljala do trsatske gradine ter jih okvirno seznanila z zgodovino Reke in delovanjem Slovencev. Skupaj so se po znamenitih več sto trsatskih stopnicah spustili v središče mesta in se po kosilu sprehodili po Reki ter med vodenim ogledom med drugim spoznali tudi del reške zgodovine, povezane s Slovenci, ki so s svojo dejavnostjo ostali zapisani v družbenem in kulturnem razvoju mesta. Posebej zanimiva so bila tudi nekatera spoznanja, ki jih je še ob tej priložnosti obiskovalcem predstavila dr. Barbara Riman in ki so povezana s priseljivanjem z območja Škofje Loke na prostor Gorskega kotarja. Več: www.mdloka.si

■ Marjana Mirković

3. oktober, Državni zbor (DZ) RS, Ljubljana

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu se je sešla na svoji prvi seji, namenjeni položaju avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah.

Minister Matej Arčon je ob tej priložnosti med drugim tudi napovedal, da bodo v naslednjem letu ali dveh namenili malo več pozornosti Hrvaški, ki je organizacijsko tako in drugače najbolj podhranjena.

Predsednica ZSDH Barbara Riman se je v svojih besedah na seji na začetku ozrla na pravkar objavljene podatke ljudskega štetja 2021 in nadaljnji številčni upad slovenske skupnosti. Novi sestavi tega parlamentarnega delovnega telesa je na kratko predstavila položaj na Hrvaškem in aktualna vprašanja, zglede zakonsko ureditev pravic in težave pri njihovem uresničevanju v praksi, apolitičnost rojakov, skromno medijsko oskrbo in potrebo po spremljanju še vedno nedostopnih programov RTV Slovenija. Povedala je, da

slovenska skupnost nima gospodarskih organizacij, ne raziskovalnih ustanov, le reško enoto INV s pravno omejeno možnostjo delovanja in brez stabilnega financiranja. Opozorila je na pomanjkanje pedagoškega kadra, kar močno hromi prizadevanja za širitev pouka slovenščine v javnih šolah, in poudarila, da dejavnost v veliki meri sloni na prostovoljnem delu in zanesenjakih v društvih. Za krepitev in ohranitev položaja pa bi potrebovali še novinarje, pravnike, sociologe itd. Izrazila je upanje, da bo v sodelovanju z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu v tem mandatu končno storjen korak naprej in da v naslednjem opomniku ne bo navedeno, da se na Hrvaškem ponavlja status quo.

Poslanka Levice Tatjana Greif pa je med drugim izrazila mnenje, da tudi Slovenija potrebuje strategijo za zamejske Slovence, v kateri bodo obravnavani vsi enako. Videti je namreč, da nekatere države dobivajo več pozornosti kot druge. Glede položaja na Hrvaškem je med drugim opozorila na zastarele popisne podatke v poročilu, pripravljenem kot gradivo za sejo, na parlamentarno (ne)zastopanost, na potrebo po profesionalizaciji delovanja ter na pomoč Slovenije pri zagotavljanju pedagoškega in strokovnega kadra na Hrvaškem za evropske projekte, omenila pa tudi problematiko vrtcev in manjšinskih medijev ter dostop do javnih radijskih in televizijskih programov.

Več: www.dz-rs.si. ■ Marjana Mirković

11. oktober, Kulturni center Janeza Trdine, Novo mesto

Hrvati v Sloveniji: hrvaški jezik v Sloveniji, posvet

Hrvaški kulturni center Ljubljana (HKCL) je v sodelovanju z INV in hrvaškim Inštitutom za migracije in narodnosti (IMIN) iz Zagreba organiziral 2. posvet z naslovom Hrvati v Sloveniji: hrvaški jezik v Sloveniji.

Na programu je bila najprej okrogla miza o učenju in položaju hrvaškega jezika v Sloveniji in slovenskega na Hrvaškem, na kateri so sodelovali Staša Skenžič z ministrstva za znanost in izobraževanje RH, učiteljica hrvaščine v Sloveniji Melita Jušič in učiteljica slovenščine na Hrvaškem Vida Srdoč ter dr. Šime Ivanjko iz Maribora, častni konzul RH.

Drugi del srečanja so namenili znanstvenemu posvetu, na katerem so sodelovali dr. Sabina Zorčič z INV, ki je spregovorila o dopolnilnem pouku maternega jezika in kulture za učence drugih narodnosti v Sloveniji, sledila je predstavitev projekta RENA – Repozitorij narodnomanjšinskih jezikov na Hrvaškem (dr. Kristian Lewis, dr. Filip Škiljan, dr. Željko Jozić, dr. Marina Perić Kaselj), dr. Damir Josipovič z INV se je ozrl na geografsko zastopanost hrvaškega jezika v slovenskem obmejnem

prostoru ob hrvaški meji, dr. Matijas Baković je spregovoril o hrvaškem jeziku in šolstvu v Bosni in Hercegovini, vodja reške enote INV dr. Barbara Riman je predstavila oblike in možnosti učenja slovenščine na Hrvaškem, dr. Katica Jurčević in dr. Maria Florencia Luchetti pa integracijske procese hrvaških potomcev iz izseljenstva v RH skozi virtualni način učenja jezika.

V sklepnem delu srečanja je dr. Roko Žarnič pozornost namenil kulturni dediščini po potresu 2020 v Zagrebu in na Banovini ter sodelovanju HKCL v obnovi, podpredsednik Društva slovensko-hrvaškega prijateljstva Mitja Lamut se je ozrl na tridesetletnico delovanja, o Hrvaški turistični skupnosti v Ljubljani pa je spregovoril direktor Bruno Bonifačič. ■ Marjana Mirković

HKCL organizator zanimivih srečanj, foto: www.inv.si

14.–15. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Projekt M. A. J.

V okviru projekta Mreža Alpe Jadran (M. A. J.) je četrto letošnje srečanje – po Pliberku, Trstu in Monoštru – potekalo na Reki in v glavni organizaciji ZSDH, zaključni dogodek pa je napovedan 11. novembra v Ljubljani.

Projekt M. A. J. poteka že peto leto in postaja tradicija med mladimi iz Avstrije, Slovenije, Italije, Madžarske in Hrvaške. Pobudnik projekta je Slovenska gospodarska zveza (SGZ) iz Celovca, podpirajo pa ga še Slovensko deželno gospodarsko združenje iz Trsta, Razvojna agencija Slovenska krajina iz Monoštra in ZSDH. Cilj projekta je povezovati mlade iz sosednjih držav Slovenije in jih med drugim spodbujati k prepoznavanju pomena slovenskega jezika kot prednosti za nadaljnje izobraževanje, zaposlitev ali celo iskanje priložnosti v podjetništvu. Celoten program projekta poteka v slovenskem jeziku, financiran pa je s strani Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Dogodka na Reki se je udeležilo 35 dijakov iz Avstrije, Italije in Hrvaške. Petkovo dogajanje je potekalo v prostorih Slovenskega doma KPD Bazovica, kjer je tudi sedež ZSDH. Regionalna razvojna agencija Zeleni kras je dijakom na primeru dobre prakse predstavila razvoj turističnega produkta doživetja narave in divjih živali, Explore the Wondernature, Center o velikih zvereh Dina Pivka (www.dinapivka.si) pa jim je pripravil zelo zanimivo delavnico na temo velikih zveri Dinaridov, v Sloveniji in Hrvaški so to rjavi medved, volk in evrazijski ris.

Sobotno dopoldne je bilo namenjeno športnemu ribolovu, ki je bil pod vodstvom reškega športnega ribolovnega društva ŠRD Luben organiziran na glavnem mestnem pomolu Molo longo. Mladi so bili nad ribolovom in ulovom navdušeni. Dvodnevno srečanje so zapustili nasmejanih obrazov, z novimi poznanstvi, znanjem in idejami za prihodnje.

▀ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

Mlade navdušil program na Reki, arhiv ZSDH

20. oktober, KUD Sklad, Bakar

Slovenci, ki so soustvarjali hrvaško dediščino

KPD Bazovica se je odzvala vabilu Kulturno-umetniškega društva (KUD) Sklad iz Bakra in se vključila v njihov projekt z naslovom Slovenci, ki so soustvarjali hrvaško dediščino. Med njimi je tudi slovenski skladatelj Franjo Serafin Vilhar, ki je pustil močan pečat in je letošnja tema cikla. V okviru tega sodelovanja je v prostorih KUD Sklad potekal kulturni večer z uvodnim pozdravom predsednice KUD Sklad Dunje Vladislavić

in zatem predstavitev publikacije Slovenski glasbeniki na Hrvaškem. Njeni avtorici sta dr. Marija Riman in dr. Barbara Riman, mati in hči, dolgoletni raziskovalki tudi tega področja. Gre za prvo javno predstavitev knjige, zasnovane kot biografski leksikon z več kot dvesto imeni, ki jo je lani izdal Svet SNM PGŽ, dr. Barbara Riman pa je o njej spregovorila na tokratnem predavanju. Dogodek, ki se ga je udeležila tudi spodaj podpisana tajnica KPD Bazovica, je spremljala tudi razstava fotografij slik in fresk slovenskih ustvarjalcev iz bakarskih cerkva. Avtor razstave je znani bakarski fotograf in kronist Miljenko Šegulja, pripravil pa jo je v sodelovanju z grafičnim oblikovalcem Dimitrijem Čegodajevim.

Večer se je sklenil ob dogovoru s KUD Sklad o poteku podobnih dogodkov tudi v KPD Bazovica. ▀ Sandra Grudenčić

21.–22. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Srečanje učiteljic in učiteljev slovenskega jezika na Hrvaškem

Reška enota INV, ki jo vodi dr. Barbara Riman, tudi predsednica ZSDH, je zadnja leta pristojna za izobraževanje učiteljskega kadra za slovenščino na Hrvaškem. Letošnje srečanje učiteljic in učiteljev je potekalo na sedežu enote in je bilo znova organizirano v sodelovanju s slovenskim ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ RS) ter hrvaškim ministrstvom za znanost in izobraževanje (MZO RH).

Udeležile so se ga učiteljice dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture (DPS) Vera Hrga (SKD Triglav, Split), Vida Srdoč (KPD Bazovica in SKD Istra, Pulj), lektorica za slovenski jezik na zagrebški filozofski fakulteti Simona Gotal (KPD Slovenski dom, Zagreb), Darja Čubrčić (SKD Prešeren v Lokvah in SKD Ajda v Umagu ter tudi model C na osnovnih šolah v Umagu in Buzetu), Eva Ciglar (SKD Lipa, Buzet) in Aneja Cafuta (šole v Medžimurju) ter dosedanja koordinatorica projekta Učenje slovenskega jezika in kulture (USJK) v Varaždinski županiji (VŽ) Damjana Hliš in nova učiteljica Špela Brumec, ki je v celoti prevzela pouk na tem območju. Sodelovali sta tudi Simona Mahovič, ki na Reki in v Klani poučuje po modelu C, in Lidija Mugoša - Ivica, od letošnje jeseni nova učiteljica v Matuljih.

V prvem delu srečanja je dr. Irina Moira Cavaion z Inštituta za jezikoslovne študije (IJŠ) Znanstveno-raziskovalnega središča (ZRS) Koper predstavila zanimiv projekt Contatti, poučevanje slovenščine kot jezika sosedje, v drugem pa je dr. Hotimir Tivadar iz ljubljanske filozofske fakultete spregovoril o retoriki ter slovenskem jeziku in javnem nastopu. Osrednji del dogodka, ki sta se ga udeležili tudi predstavnici Zavoda RS za šolstvo Alma Ahmetović in Elvira Šušmelj je bil namenjen predstavitvi učiteljskega delovanja na Hrvaškem in korakom v prihodnje. Predstavnika pristojnih ministrstev RS in RH Roman Gruden in Milan Vukelić sta ob tej priložnosti znova pohvalila prizadevanja vodstva ZSDH na področju jezika in tudi v prihodnje obljubila vso pomoč pri reševanju vprašanj. Najaktualnejše je pomanjkanje pedagoškega kadra, a s tem se soočajo tudi v Sloveniji in sosednjih državah, dodatno pa položaj slabšajo še druge ovire, od zahtevanega poznavanja hrvaščine pri zaposlovanju kadra iz Slovenije do neustreznih nazivov, ki po končanem študiju omejujejo možnosti za zaposlitev. ▀ Marjana Mirković

Sodelujoči pohvalili srečanje, foto: Marjana Mirković

26. oktober, KPD Slovenski dom, Zagreb

Obisk ministra

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon se je s predstavniki slovenske skupnosti na Hrvaškem sešel na delovno srečanje, namenjeno predstavitvi njihovih prednostnih nalog in konkretnih ciljev ter načrtov za prihodnje mesece. Na obisku ga je spremljal veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan.

Sestanka v Slovenskem domu v Zagrebu so se udeležili predsednica ZSDH Barbara Riman, poslanka v hrvaškem saboru Barbara Antolić Vupora (SDP), predsednik zagrebškega društva Darko Šonc in članica Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Čabar Vera Malnar. Predstavili so področja, ki bi jim veljalo nameniti posebno pozornost in operativno delovati. Kot med drugim navaja uradno sporočilo, je minister v izjavi po sestanku kot ključne prioritete izpostavil področje učenja

slovenskega jezika, gospodarsko povezovanje, pridobitev ustreznih kandidatov za manjšinske volitve in ustanavljanje kulturnih društev na območjih, kjer slovenska skupnost še ni organizirano povezana, pa tudi krepitev prisotnosti v medijih in na spletu. Beseda je tekla tudi o prizadevanjih za pridobitev učiteljev slovenskega jezika in izzivih v povezavi s prostori društev. Več: www.gov.si. ▀ Marjana Mirković

Minister (v sredini) napoveduje operativno delovanje, foto: www.gov.si

27. avgust–3. september, Piran

57. Mednarodni slikarski Ex-tempore Piran

Ustvarjenih blizu dvesto likovnih del, foto: www.obalne-galerije.si

Ex-tempore Piran je pomemben likovni dogodek v slovenski Istri in prepoznaven po svojem tekmovalnem značaju in dolgi tradiciji, so zapisali na spletni strani organizatorja, Obalnih galerij Piran (www.obalne-galerije.si). Dogodka se udeležujejo akademsko izobraženi ustvarjalci, mladi likovniki in ljubitelji slikarstva različnih generacij, ki prihajajo iz Slovenije in drugih, predvsem sosednjih držav.

Mednarodna strokovna žirija v sestavi Riccardo Caldura, direktor Akademije lepih umetnosti v Benetkah (Italija), Vadim Fiškin, umetnik (Slovenija), in Jerica Zihlerl, umetnostna zgodovinarica, ravnateljica in kustosinja v Muzeju Lapidarium v Novigradu (Hr-

vaška), je opravila izbor slik za razstavo v Mestni galeriji Piran in Galeriji Monfort Portorož ter podelila še druge nagrade, med njimi vrsto odkupnih in najvišjo, grand-prix, ki jo je prejel Matic Moškon (Slovenija).

Letos se je prijaviło 227 udeležencev, odanih je bilo 194 likovnih del, žirija pa je za razstavo izbrala 81 likovnih del, med njimi tudi delo Tihane Karlovič, vodje likovne skupine v KPD Bazovica, ki je na tem srečanju v Piranu že uspešno sodelovala. Na slovesni podelitvi nagrad s kulturnim programom, ki je potekala 3. septembra na Tartinijevem trgu v Piranu, je bila Tihana Karlovič znova med nagrajenci – tokrat je prejela odkupno nagrado za delo na papirju, ki jo dodeljuje Turistično združenje Portorož. Več: www.obalne-galerije.si. ■ Marjana Mirković

17. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Zborovski večer z gosti z Goriškega

Gostje navdušili z nastopom, foto: Marjana Mirković

V goste je tokrat prišel MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe. Uvodoma ga je pozdravil in predstavil koordinatorski delavci iz KPD Bazovica Vitomir Vitaz, zahvala za stik s tokratnimi gosti, kot so povedali, pa gre tajnici KPD Bazovica Sandri Grudenič.

MePZ Ciril Silič deluje vse od leta 1945, sprva v mešani zasedbi, nato dolga leta kot moški pevski zbor in od leta 1983 znova kot MePZ. Ime nosi po ustanovitelju Cirilu Siliču, ki je bil tudi pevodnja, zadnja leta pa zbor uspešno vodi Silvan Zavadlav iz Štandreža. Repertoar je raznovrsten, s poudarkom na umetni priredbi slovenskih in tujih narodnih pesmi. V veselju do petja zbor združuje več kot dvajset pevki in pevci iz različnih krajev Goriškega. Poleg pevskih srečanj, kot sta Primorska poje in Revija goriških pevskih zborov, nastopajo tudi ob občinskih in drugih krajevnih praznikih, gostujejo pri rojakih v sosednjih državah Slovenije ter tudi drugod po Evropi. Kot so še zapisali na spletni strani novogoriške Zveze kulturnih društev www.zkdng.si, želijo nadaljevati tradicijo zborovskega petja, jo ohranjati in razvijati, kar jim, sodeč po reškem nastopu, izvrstno uspeva. Ob tej priložnosti so tudi poudarili, da oba zbora, gostiteljevega in gostujočega, povezujejo tudi podobni začetki njunega nastanka, želja po ohranitvi in negovanju narodne zavesti, pesmi in besede, pa tudi simbolni pomen imena Bazovica.

Dobrodolico je s krajšim nastopom (*himno* Bazovica, Na jezeru in Mravla je v mlin pelala) gostom zaželel MePZ KPD Bazovica

pod vodstvom Zorana Badjuka. Obiskovalci so zatem v dveh delih prisluhnili in nekateri resnično še posebej uživali v zanimivem izboru iz pestrega repertoarja gostov, s solistkama Mojco Pajnk in Julijo Polanc, od slovenskih narodnih, prekmurskih, istrskih in vipavskih pesmi, slovenskih zimzelenih uspešnic, tudi ob klavirski spremljavi dirigenta, in planinske *himne*, pa vse do partizanskih, ki se po zadnjih tridesetih letih zatišja na Hrvaškem komaj še kje pomnijo. Nastop gostujočega zbora sta v glasbenem intermezzu popestrila mlada pevka Julija Polanc in kitarist Bogdan Mugerli ter programu dodala še eno *himno* (pesem Za Slovenijo živim velja za *himno* Slovenske demokratske stranke – SDS). Posebej sta polno dvorano navdušila s pesmijo Vem, da danes bo srečen dan, zbor in solistka Julija Polanc pa sta dobila buren aplavz z Znamenjem Simona Gregorčiča. Vrhunec večera je bil skupni nastop obeh zborov s *himno* Vstajenje Primorske pod vodstvom Silvana Zavadlava. Ta nas je spomnila tudi na praznik, ki ga Slovenija praznuje 15. septembra, na dan uveljavitve pariške mirovne pogodbe, ko je Primorska pred 75 leti spet postala slovenska in se je večina Primorcev pridružila matičnemu narodu v okviru tedanje jugoslovanske federacije. ■ Marjana Mirković

17. september, Kulturni dom, Dražice

Zatancajmo po domači

FS KPD Bazovica se je tudi letos udeležila prireditve folklornih skupin z naslovom *Zatancajmo po domači*, ki jo že tradicionalno organizira Kulturno umetniško društvo (KUD) Zvir iz Jelenja. V Kulturnem domu Dražice sta se poleg naše skupine predstavili še Folklorno društvo Pazin in Makedonsko kulturno društvo Ilinden z Reke.

Navzoče je uvodoma pozdravil prvi mož občine Jelenje gospod Robert Marčelja, program pa so z nastopom napovedali gostitelji, KUD Zvir, ki bo prihodnje leto praznoval 50-letnico delovanja. Vsi smo uživali v njihovem nastopu, počastili so nas z izvrstno odplešanim programom, kot so mazurka, *madžarac*, *tanac pod feštu*, v paru in nato še v trojki, vse v čudovitih nošah. Ljubezen in negovanje tradicionalnega plesa sta bila ob njihovem nastopu več kot očitna.

Naša skupina je predstavila splet gorenjskih plesov, v naših prelepih nošah ter ob glasbeni spremljavi na harmoniki in bugariji. Ob tem velja poudariti sodelova-

Veselo in zabavno, foto: Nataša Grlica

nje naše skupine s KUD Zvir, kajti koreografijo za naš ples podpisuje gospa Alenka Juretič, dolgoletna članica in koreografinja tega društva.

Na tej tradicionalni folklorni prireditvi smo bili že večkrat, vsakič znova se veselimo nastopa, srečanja in stikov. Tako je bilo tudi tokrat, po programu sta sledila druženje vseh udeležencev in okrepitev z bogato pogostitvijo. Za zelo lep večer smo hvaležni izjemno prijaznim gostiteljem. ■ Slavica Vuković Bačić

20. september, Slovenski dom KPD Bazovica

14. (virtualna) likovna kolonija Turanj 2021, razstava

SKD Lipa iz Zadra že leta uspešno organizira likovno kolonijo Maj/Turanj, imenovano po času in bližnjem naselju, v katerem je običajno potekala. Redno sodelujejo akademski in ljubiteljski slikarji iz slovenskih društev na Hrvaškem in iz Slovenije, pa tudi rojaki iz Društva Slovencev iz Tuzle. Sodelovale so tudi članice likovne skupine (LS) KPD Bazovica pod vodstvom Tihane Karlovič. Lani je bila likovna kolonija organizirana na daljavo, organizator pa je določil, da bo tokratna tema *Tema brez teme*. Odziv je bil znova dober, nastalo je več del, postavljenih na ogled na letni Retrospektivi, večer pa je izpopolnil kulturni program s poznejšim druženjem in potrdil dobro sodelovanje med reškimi in zadrskimi društvom.

Umetniška vodja likovne kolonije Marija Ivoš, tudi avtorica besedila v katalogu, je spregovorila o razstavi in o dogodku med drugim zapisala: *Goste je uvodoma pozdravila gospa Sandra Grudenič, umetniška vodja zadrške likovne kolonije, profesorica Marija Ivoš pa je obiskoval-*

cem prenesla pozdrave v imenu SKD Lipa iz Zadra in spregovorila o nastanku razstavljenih likovnih del ter načinu delovanja likovne kolonije, od prvih korakov v domu gospoda Jožeta Arzenška v Turnju, ustanovitelja in pobudnika te likovne prireditve pa vse do današnjih dni. Ozrla se je na lansko temo, Tema brez teme/Prosta tema, v kateri so vsi sodelujoči iskali sebi najbližje načine z barvo in obliko izraziti svoje občutenje sveta, ki jih obdaja in navdihuje v likovnem ustvarjanju.

■ Marjana Mirković

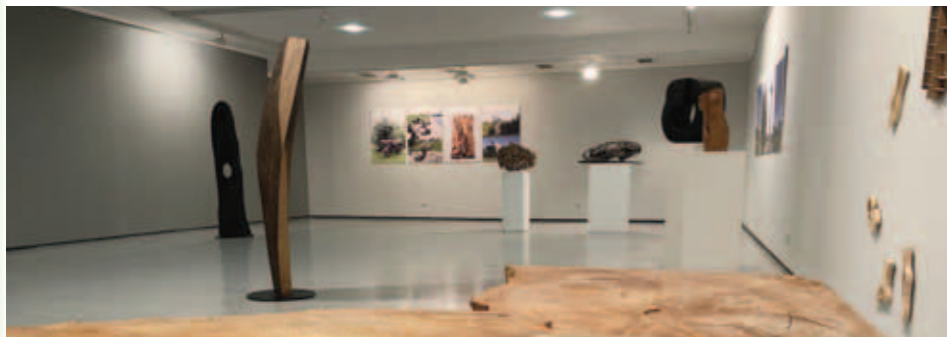
Zadovoljni z dobrim sodelovanjem društev, foto: Justina Buovac

21. september, Hrvaški kulturni dom na Sušaku, Galerija Kortil

Skulptura po skulpturi

Siniša Majkus, Darija Žmak Kunić in Ivana Postić skulptura Vse pet, foto: Galerija Kortil

V ospredju skulptura Gibanje Vesne Rožman, foto: Galerija Kortil

Razstava v galeriji Kortil je predstavila fotografije skulptur reških avtorjev, ki so nastale na enem od sklicev Goranske kiparske delavnice (GKD) od leta 1979 do letos, in eno izmed njihovih novejših del, ustvarjenih tudi v lesu, materialu GKD.

Med devetnajstimi umetniki, zastopanimi na razstavi in v lepo oblikovanem spremljajočem katalogu, sta tudi mati in hči,

24. september, Slovaška hiša, Reka

Likovna kolonija in večer poezije

Uspešna širitev dejavnosti Slovaške matice na Reki, arhiv KPD Bazovica

Reška podružnica Slovaške matice je organizirala prvo likovno kolonijo in literarni večer, nanj pa povabila še predstavnike drugih narodnih manjšin na Reki, med njimi tudi KPD Bazovica.

Vabilu se je odzvala štiričlanska skupina društva: članica likovne skupine Željka Podobnik je slikala v lepem okolju, pod oljkami čudovitega vrta Slovaške hiše, obkrožene z naravo, v literar-

grafična urednica Sopotij Vesna Rožman in diplomantka kiparstva na ljubljanski akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Ivana Postić. Vesna Rožman je predstavljena s fotografijo *Panove piščali* (2020), ki stoji pred vhodom v gozdni park Golubinjak, in skulpturo *Gibanje* (2022), Ivana Postić pa s fotografijo *Ptic*, postavljenih pri jezeru Bajer v Fužinah, in skulpturo *Vse pet*.

Kustosinja Branka Arh je v katalogu med drugim zapisala, da *že samo dejstvo skupnega nastopa devetnajstih avtorjev temu likovnemu srečanju daje težo. Obstaja torej vrsta energije, s katero se umetnost obnavlja, osmišlja, prežema. Pravimo, da je skulptura materializirana ideja o prostoru. Kot galerijski eksponat postaja vir in prenašalec informacij, podatkov in znanja. Skulpture, postavljene izven galerijskih prostorov, tiste v goranskem parku skulptur, ki jih narava plemeniti, spreminja in razgrajuje, pa vselej znova odpirajo vprašanja o pomenu in vrednotah GKD, njenem pravem mestu v hrvaškem likovnem prostoru, in o tem, kaj skulptura v lesu danes je.*

Razstava je potekala tudi v okviru dogodkov, organiziranih v počastitev 25-letnice delovanja galerije Kortil. Več: www.hkd-rijeka.hr/galerijakortil

Marjana Mirković

nem večeru je sodelovala Zdenka Kallan Verbanac z interpretacijo svoje poezije, podpredsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in dolgoletna članica društva Dragica Rizman pa sta se dogodka udeležila v okviru sodelovanja s slovaško narodno manjšino na Reki. Srečanje je potekalo v zelo prijetnem vzdušju, z dobro organizacijo in vselej dobrodošlim druženjem med manjšinskimi društvi, lokaciji na prostem pa je bilo naklonjeno tudi vreme. Skupina KPD Bazovica se je zahvalila za vabilo ter pobudnici in organizatorici Miroslavi Gržinić, dolgoletni predsednici reške Slovaške matice in predstavnici slovaške narodne manjšine v Primorsko-goranski županiji, zaželela uspešno dejavnost tudi v prihodnje.

Povzeto po zapisu Sandre Grudenić

24.–25. september, Ilirska Bistrica

FS na Bistriški tržnici

Na gostovanje v Ilirsko Bistrico nas je povabil Turistično-informativni center (TIC) Ilirska Bistrica, da se pridružimo in obogatimo program na dvodnevem dogodku Bistriška tržnica, ki je potekal na igrišču pred OŠ Antona Žnideršiča. Naša FS se je z veseljem odzvala in domačini so nas uvrstili v drugi dan dogajanja, in sicer ob 17. uri.

Na igrišču je bil postavljen velikanski šotor in zaradi slabega vremena in dežja so v njem potekale vse aktivnosti. Nastopili smo na improviziranem odru in se zavrtili v venčku gorenjskih plesov, ob glasbeni spremljavi dveh harmonik, basa in bugarije. Odličen nastop v prelepih nošah je bil prava osvežitev za občinstvo. V nedeljo smo bili edini plesalci, pred nami pa je bil na programu Orkester Nika Polesa, ki je s skupino kakšnih dvajsetih mladih harmonikarjev zaigral zelo glasno in veselo. Žal niti domačini niti mi nismo mogli vplivati na vreme, zato smo se po nastopu pred nevihto na hitro preoblekli in stekli v avtobus ter tako odpotovali nazaj na Reko.

1.–15. oktober, Poreč, Buzet, Pulj, Lovran, Labin, Umag

Dnevi slovenske kulture v Istri tudi s KPD Bazovica

V krajih, kjer delujejo slovenska kulturna društva, so tudi letos potekali Dnevi slovenske kulture v Istri, ponekod tudi v sodelovanju s KPD Bazovica.

Prireditev se je 1. oktobra v Poreču z gostiteljem SKD Oljka začela z razstavo delavnice ustvarjalnih skupin društev z naslovom Izmenjujemo večšine in nastopom vokalne skupine Ardeo, pevk z Goriškega, v prostorih Istrske zbornice. 7. oktobra so v okviru dejavnosti SKD Lipa iz Buzeta v vasi Škujari nastopili klapa Bertoki, Trio Lipa in mladi harmonikarji, predstavila pa se je tudi skupina DPS-ja tamkajšnjega društva. Dan pozneje je v SKD Istra v Pulju večer popestrila FS reškega KPD Bazovica, 9. oktobra v sodelovanju s KPD Snežnik v Lovranu pa glasbena skupina reškega društva, Mimo ritma oziroma njen duo, solistka Zdenka Kallan Verbanac in umetniški vodja skupine Ivan Harej – Harry. Z nastopom sta 15. oktobra navdušila tudi občinstvo v Lamparni v Labinu v organizaciji tamkajšnjega Društva Slovencev. Letošnji Dnevi slovenske kulture v Istri so se zaključili istega dne, z likovno

Organizator je v vabilu poudaril, da je namen dogodka *povezovanje lokalnih pridelovalcev hrane, obrtnikov, gostincev, kulturnih in športnih društev, zavodov itd., skratka priložnost za vse, da pokažejo, kaj zmorejo, in priložnost za vse, da poskusijo darove matere narave ali kupijo izdelke lokalne izdelave, v katere je vloženo mnogo truda in ljubezni.*

Pred nastopom smo imeli tudi nekaj časa za ogled stojnic z domačimi izdelki, kot so kisl zelje, ekološko pridelana jabolka, bučno olje in bučni namazi, klobase, salame, siri, med itd., vse pripravljeno za ugoden nakup. Slavica Vuković Bačić

S folkloro vedno veselo in zabavno, arhiv KPD Bazovica

razstavo ter večerom slovenske pesmi in plesa v dvorani Antonio Coslovich v Umagu, nastopili pa so MePZ Zvon in FS Javorje iz Šmartnega pri Litiji ter ŽePZ in FS gostitelja SKD Ajda.

O nastopu FS v Pulju je članica Slavica Vuković Bačić zapisala:

Naša FS se je z veseljem odzvala vabilu za nastop v Pulju. Prireditev je potekala v galeriji SKD Istra v večernih urah. Z lepimi besedami dobrodošlice je goste, nastopajoče in obiskovalce pozdravila in nagovorila tajnica društva Maja Tatković Diklić.

Naš nastop je močno obogatil program, kajti bili smo edini plesalci. Najprej smo se predstavili s plesom istrski balun, zatem

Nastopajoča Zdenka in Harry razveselila v Lovranu in Labinu, arhiv KPD Bazovica

pa se v prelepah in bogatih narodnih nošah zavrteli še v venčku prekmurskih plesov, vse ob glasbeni spremljavi dveh harmonikarjev, basista in igralca na bugariji ... Občinstvo je bilo navdušeno, mi zelo zadovoljni.

Gostitelji so za vse nastopajoče in obiskovalce v prostorih društva pripravili bogato pogostitev. Srečanje je sklenilo druženje, navezani so novi stiki in ob slovesu izrečene obljube, da se zopet vidimo ...

Poleg nastopa nas je razveselil tudi obisk samega mesta. Na pot v Pulj smo se namreč odpravili že v jutranjih urah in si lahko privoščili ogled akvarija, arene in drugih znamenitosti tega krasnega mesta. Našel se je čas tudi za sprehod ob morju, kavico ..., pa še vreme smo imeli odlično in smo resnično uživali. Zadovoljni in v dobrem razpoloženju smo se vrnili na Reko, hvaležni za odlično organizacijo potovanja vodji FS Nataši Grlica.

Slavica Vuković Bačić

11. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

... že od leta 1951, razstava

Zanimiva razstava, dober obisk, arhiv KPD Bazovica

KPD Bazovica smo gostili razstavo z naslovom ... že od leta 1951 in predstavili delovanje Združenja Slovenska izseljenska matica (SIM), dogodek pa je spremljal tudi krajši kulturni program.

Predsednik Združenja SIM dr. Boris Jesih je spregovoril o pomenu delovanja te pomembne organizacije, ki že sedem desetletij z domovino matične kulture povezuje rojake po vsem svetu. V okviru razstave smo si ogledali tudi dokumentarni film o delovanju SIM, s številnimi govorcami, z glasbenim nastopom pa je program obogatil MePZ KPD Bazovica pod vodstvom dirigenta Zorana Badjuka.

Razstava je bila pripravljena lani, ob sedemdesetletnici te slovenske nevladne organizacije za Slovence po svetu, ustanovljene 9. januarja 1951 v Ljubljani, in sicer z namenom *pospeševati stike z rojaki po svetu in njihovimi potomci na narodnostnem,*

23. oktober, Ljubljana

Plečnikovo leto, izlet likovnih skupin

Likovni skupini dveh društev, KPD Bazovica z Reke in SKD Prešeren iz Lokev, sta obiskali Ljubljano. Po besedah vodje obeh skupin Tihane Karlovič je bil izlet namenjen predvsem spoznavanju ustvarjalnosti arhitekta Jožeta Plečnika, ki je s svojim izjemnim opusom zaznamoval Ljubljano, a tudi Dunaj, Prago in Beograd. *Izbrana Plečnikova dela v Ljubljani so bila lani vpisana na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine, odločitvi za obisk Ljubljane pa je botrovalo tudi dejstvo, da je Vlada RS ob 150-letnici njegovega rojstva letošnje leto razglasila za Plečnikovo leto. To nas je namreč spodbudilo, da našo dejavnost posebej posvetimo spoznavanju Plečnikove*

kulturnem, socialnem in gospodarskem področju, je med drugim zapisano na Facebook strani SIM. Razstava je postavljena na panojih, na katerih so zabeleženi spomini na pomembne dogodke, obletnice, srečanja, posameznike ter knjige in revije kot del založniške dejavnosti SIM. Vloga SIM pri povezovanju slovenske izseljenske skupnosti s Slovenijo in ohranjanju slovenske narodne identitete in kulturne dediščine med rojaki in njihovimi potomci po svetu je izredna. Poleg vsakoletnih izseljenskih srečanj v Sloveniji so se v organizaciji SIM zvrstili številni drugi dogodki, ki so prispevali k razvoju in utrjevanju vrednot na področju kulturne ustvarjalnosti in izobraževanja, ohranjanju in učenju slovenskega jezika ter kulturnega izročila, kot so razstave, likovne kolonije, poletne šole slovenskega jezika in drugi dogodki. Posebej pomemben je zgodovinski arhiv, nastal v tem času, omeniti pa velja tudi založniško dejavnost: SIM je izdajal letni Izseljenski koledar, pet desetletij pa mesečnik Rodna gruda in pozneje Slovenija.svet, obe reviji sta med drugim spremljali tudi dejavnost društev in življenje slovenske skupnosti na Hrvaškem.

Sandra Grudenič, Marjana Mirković

Ogled Plečnikove hiše, arhiv KPD Bazovica

Pogled na Tromostovje z Ljubljane, arhiv KPD Bazovica

bogate dediščine, s ciljem, da vse naučeno z njegovimi vizualnimi elementi in idejami, ki se nam bodo porajale, vnesemo v svoja dela, objekte in risbe, ki bodo nastajale v prihodnjih mesecih. Tako smo si ob odličnem vodstvu ogledale Plečnikovo hišo, kjer je živel in ustvarjal do pozne starosti, in bližnjo cerkev v Trnovem. Med sprehodom po Ljubljani smo občudovale Plečnikove mojstrovine, kot so Trnovski most, arheološki park, NUK, Kongresni trg s parkom Zvezda, Tromostovje, tržnica itd., in uživale v plovbi po Ljubljani in pogledu na mostove in nabrežje. Navdušene in polne lepih vtisov smo se vrnile na Reko, z željo, da si v prihodnje ogledamo tudi del Plečnikove sakralne arhitekture v Ljubljani, cerkvi sv. Mihaela v Črni vasi in sv. Frančiška Asiškega v Šiški ter Žale, je še povedala Tihana Karlovič.

Marjana Mirković

IZ PLANINSKE SKUPINE

28. avgust, S PD Opatija na Slavnik

Sodelovanje s PD Opatija se nadaljuje. Spravzaprav je bil sprva v načrtu izlet na Vršič in bližnje vrhove Mojstrovko, Visoki Mavrinc in Vršič. In prav v načrtovanem vikendu se je vreme po dolgem času skazilo. Slaba napoved vremena v Alpah je narekovala odpoved izleta. Da je to bilo pravilno, sta potrdili dve smrtni žrtvi zaradi strele dan prej.

Da ne bi izlet propadel do konca, sta se vodnika PD Opatija Robert Štefanec in PS KPD Bazovica Darko Mohar odločila za vzpon na bližnji Slavnik, možen tudi v slabem vremenu. Izleta se je udeležilo osemnajst članov obeh društev, priključila se je tudi draga prijateljica Maruška Lenarčič iz Obalnega PD iz Kopra.

Na koncu je izpadel zelo lep dan. Dež ni nagajal, kljub nekoliko grmenja od zahoda in temnim oblakom nad Učko se je družba dobro zabavala, tudi hoja ni bila prenaporna! A člani PS KPD Bazovica bodo ta vrh znova obiskali na začetku oktobra in se tradicionalno podružili s člani Obalnega PD iz Kopra. Darko Mohar

Na poti proti vrhu Slavnika, foto: Darko Mohar

11. september, Po dveh letih znova na Bazoviškem pohodu

Pohod, posvečen bazoviškim žrtvam, ni bil odpovedan niti v času epidemije. Toda člani naše PS se ga nismo mogli udeležiti zaradi težav pri prestopu državne meje. Za letošnji pohod na srečo ni bilo nobenih omejitev več, tako da ni bilo razloga, da člani PS KPD Bazovica ne bi sodelovali. Vabilu se je odzvalo pet članov, pet planincev, ki so v prelepem vremenu naredili dolgo pot čez kraški rob, Pesek in vrh Kokoši do planinske kočice in potem nazaj do spomenika ustreljenim junakom, kjer so se vsi udeležili svečanosti.

S tem se srečanje ni končalo, nadaljevalo se je pri športnem parku v Bazovici, z druženjem in načrtovanjem novih srečanj in pohodov. Hkrati je to bila tudi priložnost za podelitev nekaj knjig *Dotaknuti nebo – K zvezdam* avtorja Darka Moharja

dragim planinskim prijateljem iz Devina, Trsta in Bazovice. Novo srečanje je predvideno že na začetku oktobra na Slavniku! Darko Mohar

Skupaj s koprskimi prijatelji pri koči na Kokoši, foto: Darko Mohar

23.–24. september, Pohod na Uršljo goro (1699 m n. v.)

Na Uršlji gori, foto: Milan Grlica

V Slovenijo smo se z lastnim prevozom odpravili v zgodnjih jutranjih urah. Vreme je bilo sončno in na cesti ni bilo gneče. Popoldne smo izkoristili za ogled Arboretuma Volčji Potok. Čudovito bogastvo zelenega razkošja rož in dreves je bilo pravo presenečenje za dušo in telo. Park za vse letne čase, s skoraj pet tisoč drevesi, več kot tisoč vrstami vrtnic in več kot dva milijona posajenih tulipanov. Pravi kraj za sprostitve, tako za otroke kot za odrasle, s sprehodom po zanimivem zelenem labirintu, s trampolini in dinozavri, v različnih rastlinjakih pa so naprodaj rastline. V Arboretumu smo se zadržali več kot dve uri in prehodili približno osem kilometrov. Navdušeni nad obiskom smo nadaljevali pot proti naslednjemu postanku na Trojanah, si pozneje ogledali še Slovenj Gradec in pozno popoldne po dobro vzdrževani gozdni cesti prispeli do kočice na Naravskih ledinah (1072 m n. v.). V kočici je bilo udobno in toplo, vse naokrog cvetoče sončnice in negovano planinsko cvetje. Prijazna gospa Marinka nam je ponudila nastanitev v dvoposteljnih sobah v bližnji hiši, uživali pa smo tudi v njeni kuhinji in cenovno dostopnih enolončnicah, štrukljih in zavitku.

2. oktober, Z dragimi prijatelji na Slavnik

Vsi skupaj pred kočico na Slavniku, foto: Darko Mohar

Kočica je pod Uršljo goro, kamor smo se od parkirišča na približno 1400 m n. v. odpravili naslednje jutro. Višinsko razliko okrog 300 m n. v. smo premagali v lepem, sončnem dnevu, s katerim nas je znova počastilo vreme. Vzpon je strm, toda cesta široka. Z občasnimi odmori smo po približno uri in pol hoda zagledali veličasten prizor, cerkev svete Uršule, planinski dom in oddajnik. Panoramski razgled je segal po vsej Koroški in od Paškega Kozjaka do Kamniško-Savinjskih Alp. V dolini se nam je odprl pogled na Ravne na Koroškem z ene strani, z druge pa na Velenje in jezera ter Slovenj Gradec. Cerkev sv. Uršule so v 16. stoletju zgradili tamkajšnji koroški kmetje in je najvišje ležeča cerkev (1696 m v. n.) v takšni velikosti v Sloveniji. V cerkvi smo prižgali sveče, se slikali na razgledni točki in okrepčali v bližnjem, velikem domu. Dom na Uršlji gori je velik, v notranjem gostinskem prostoru lahko sprejme sto ljudi, nekoliko več pa še pri mizah in na klopih zunaj. V ponudbi so okusne planinske jedi, planincem pa so na voljo tudi pečati, ki smo jih tudi mi uporabili kot dokaz o prehojeni poti.

Ob vrnitvi do kočice na Naravskih ledinah nas je pričakalo kosilo, zatem pa je sledila pot domov. Med vožnjo smo se zaustavili še na Ravnah na Koroškem in znova na Trojanah ter v dežju na Reki končali tokratno pot.

■ Slavica Afrić, prevod Marjana Mirković

Tradicionalnega pohoda na Slavnik na začetku oktobra že več let ni več. No, člani PS KPD Bazovica še vedno radi pridejo na ta prelepi primorski hrib. Predvsem zaradi srečanja z dragimi prijatelji iz Obalnega PD iz Kopra. Tako je bilo tudi letos. Za pristop so se po dolgem času spet odločili za tistega s severovzhodne smeri oziroma iz Skadanščine. Na novourejenem parkirišču malo pod vasjo so se osmim članom skupine priključili Breda in Vilko ter Maruška in Vladka. Ob prijatnih pogovorih so hitro bili na vrhu Slavnika, kjer jih je veter prisilil, da srečanje nadaljujejo v planinski koči. Druženje in načrtovanje novih skupnih pohodov naslednje leto sta potekala hitro, povratek v dolino pa je bil enako prijeten kot vzpon. Hvala članom Obalnega PD za še en lep in prijeten dan v gorah. ■ Darko Mohar

16. oktober, Izlet na Ravno goro v hrvaškem Zagorju

Člani KPD Bazovica so obiskali hrvaško Zagorje in Trakošćan pred leti, ko je letno srečanje vseh slovenskih društev na Hrvaškem organiziral SKD Nagelj iz Varaždina. Čeprav je na tem območju kar nekaj lepih gora, se planinci KPD Bazovica na sever Hrvaške do sedaj niso nikoli napotili. Zato se je tokrat avtobus kar hitro napolnil. Za skupino A se je obetal več kot dvourni vzpon z več kot 700 m višinske razlike na Ravno goro, za skupino B pa ogled dvorca Trakošćan in sprehodi okrog Trakošćanskega jezera.

Planinci so odprti in komunikativni ljudje. Stik s predsednikom PD Ravna gora iz Varaždina Dubravkom Šincekom je omogočil, da se vzponu na Ravno goro priključijo vodniki tega društva, Zlatko, Mislav in Nikola. To je pomenilo, da ne bo tavanja, iskanja poti in da bo mogoče videti veliko več, kot če bi vzpon opravili sami, saj ogledna tura ni mogla biti opravljena.

28. oktober, Izlet na Grleš, enega izmed malo obiskanih vrhov Grobniških Alp

V Grobniških Alpah je kar precej vrhov, višjih od 1300 m. Nekateri, kot so Obruč, Fratar, Suhi vrh, Crni vrh, Klek, Dnič ali Vidalj, so priljubljeni in deležni precej obiska, medtem ko so drugi skriti, bolj oddaljeni, težje dostopni in redko obiskani. Taka sta Grleš in Gornik, oba pokrita z gozdom in s strmimi pristopi s severne poti, ki povezuje Platak in Hahliće.

Planinci KPD Bazovica so se v prelepem sončnem jesenskem dnevu odločili za vzpon na Grleš, 1331 m visok vrh, ki, čeprav je

19. november, Borisov izlet v hribe nad Veprincem

Konec novembra PS že vrsto let prireja izlet v skrite kotičke Učke in Čičarije. Vodi ga Boris Rumac, odličen poznavalec teh hribov, zato se je izleta oprijelo ime Borisov izlet. Tudi leto 2022 ni bilo izjema – Boris je povedel člane skupine v hribe nad Veprincem. Iz zaselka Vedež so se najprej povzpeli na nekaj čez 800 m visok Majkovac, s katerega je krasen razgled tako na celoten Kvarner kot tudi na hribe proti Snežniku v Sloveniji. Ne prestrem vzpon ni terjal veliko energije, a oblaki, ki so se vse bolj zapirali, in vremenska napoved so terjali hitro nadaljevanje poti proti naslednjemu cilju, razglednim skalam nad vasjo Zagrad. Do njih ne pripelje nobena označena pot, le kratek odsek poti pelje po gozdni cesti, se potem nadaljuje po gozdni

Pred Filićevim domom na Ravni gori, foto: Darko Mohar

Lepo vreme, prelep jesenski gozd, zagorska arhitektura gradnje zidanic, ki počasi izginja, velik Filićev dom malo pod vrhom, lepi razgledi čez Zagorje na eno stran do zagrebškega Sljemena in na drugo stran do slovenskih gora, dvorec Trakošćan in sprehodi ob jezeru ter prijetna družba. Še en lep planinski dan v kraju, ki ga je vredno spet obiskati. Vzpon na Ravno goro je popestrilo srečanje z legendo hrvaškega planinstva, človekom, ki je hrvaško planinsko kartografijo dvignil na višjo raven, drugače po očetu slovenskega rodu, Zlatkom Smerketom, osebo, s katero je zelo lepo spregovoriti o številnih planinskih temah.

Na koncu sta sledila še obisk Lepoglave in dobro kosilo, nato pa smo se odpravili na pot domov, ki je potekala v dobrem razpoloženju. ■ Darko Mohar

pokrit z gozdom, ponuja enkratne razglede na Kvarner in ostale vrhove Grobniških Alp na eni strani in na Snežnik na drugi. Izleta se je udeležilo petnajst članov PS, ki so lahko uživali v lepem vremenu, samoti goranskih gozdov in lepih razgledih. In v druženju, seveda! ■ Darko Mohar

V Grobniških Alpah, foto: Darko Mohar

vlakci in na koncu skozi težko prehodno predel do izjemne razgledne točke. Kar nekaj časa je trajalo druženje s prekrasnim razgledom na cel Kvarner. Bližajoče se grmenje in težki oblaki so na koncu le prisilili planince k hitremu spustu po ozkih in strmih vaških stezicah do prvih hiš v Zagradu, kjer so jih ujele prve kapljice dežja. Sledila je še analiza ture v kavarni v Veprincu in končal se je lep planinski dan z veliko druženja in smeha.

■ Darko Mohar

Druženje nad Veprincem, foto: Marino Dubrović

Slovesnost v počastitev 75 let KPD Bazovica

KPD Bazovica je ob spoštljivem jubileju pripravilo svečano kproslavo in jo v predzvečerju HKD-ja obogatilo z razstavo karikatur Bojana Grlice, pred dvorano pa z razstavo slik likovne skupine.

S pesmijo Mi smo ubežniki nas je pred polno dvorano v večer lepo uvedel MePZ KPD Bazovica pod vodstvom dirigenta Zorana Badjuka, povezovalca, Eva Ciglar in Vitomir Vitaz, pa sta med posamezne točke poznejšega programa na zanimiv način vpletla pregled delovanja društva skozi sedem desetletij in pol: nastanek po drugi svetovni vojni, ko so se predvsem zaradi zaposlitve na Reko priselili tudi številni Slovenci, pomembno vlogo prve predsednice Zore Ausec – zaslužne tudi za vzpostavitev slovenskega osnovnošolskega oddelka in pridobitev poslopja, današnjega Slovenskega doma – ter dejavnost skupin in posameznikov, ki so s svojim prizadevnim delom ustvarjali in usmerjali razvoj društva ter ohranjali jezik in kulturo ter bogatili tudi sicer narodnostno pisano reško okolje. Med drugim sta spomnila na nekatere rojake, posebej

Prisrčen nastop najmlajših spremljal Natko Štiglic na kitari

Eva Ciglar, Zvonimir Stipetić, Jasmina Dlačič in Gašper Dovžan

Tudi ob tem jubileju polna dvorana

zapisane v zgodovini društva, kot so legendarni gledališčnik Alojz Usenik, Slavko Arbitar, katerega pesmi na repertoarju ohranja MePZ, nekdanja baletna plesalka v reškem gledališču Sonja Kern Svoboda, priljubljena in zelo uspešna vodja folklorne skupine skoraj trideset let ... Spomini so se vrstili, zlasti so jih obudile sočasno predvajane arhivske fotografije in marsikomu utrnile tudi kakšno solzo.

Obiskovalce, med njimi visoke goste, je pozdravila predsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačič, navzoče pa so z lepimi in toplimi besedami o pomenu društva in uspešnem delovanju nagovorili tudi reški župan Marko Filipović, namestnik primorsko-goranskega župana Vojko Braut, predsednica ZSDH Barbara Riman, predstavnik Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak in veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan, čestitko društvu pa je poslal tudi predsednik Sveta za narodne manjšine RH Aleksandar Tolnauer. Posebej razveseljivo je bilo poleg predstavnikov slovenskih društev in svetov ter planinskih prijateljev v dvorani videti tudi vrsto obiskovalcev iz Ilirske Bistrice, tako ali drugače leta povezanih z društvom in Reko, med njimi poleg kulturnikov tudi priljubljeno kolumnistko Sopotij Dragico Jaksetič in nekdanjo dobro dušo za rojake z Reke in okolice na bistriški upravni enoti Majdo Udovič.

KPD Bazovica je ob jubileju podelilo tudi posebno priznanje triindvajsetim zaslužnim članom, peterici že na svečani prireditvi: prejeli sta ga pevki MePZ Dragica Rizman – v društvu od svojega devetega leta in nekdanja učenka slovenske šole, poleg zborarja ima za seboj bogato dejavnost predvsem v dramski skupini – in Zdenka Jelovčan, prav tako članica od otroštva, dejavna predvsem v dramski skupini in tudi nekdanja tajnica. Priznanje so na odru prejeli še mlada Martina Grlica, vpisana v društvo ob rojstvu in z več kot dvajset let aktivnega članstva v FS, vodja planinske skupine Darko Mohar in urednica Sopotij.

V kulturnem programu so poleg MePZ, glasbene in folklorne skupine KPD Bazovica sodelovali še najmlajši učenci slovensčine v društvu (Luna Banković, Dorian Bucci, Jan Gračanin, Aria in Enea Hunjadi, Adora Mustić, Andro Stipetić, Gabriel Šarić, Tin Ščulac, Ante in Cinta Segulin Štambuk). Na prisrčen nastop s pesmico *Bila je huda mravljica* sta jih pripravila učiteljica Andrea Šlosar in vodja te skupine v društvu, mladi glasbenik Natko Štiglic, ki jih je spremljal na kitari in se pozneje v programu tudi samostojno predstavil.

Sledilo je druženje z obiskovalci, s prisrčnimi srečaji in spomini starih znancev, čestitkami in pohvalami društvu, obenem je bila to tudi priložnost za ogled razstave slik likovne skupine, ustvarjene na temo panjskih končnic in postavljene ob jubileju (Slavica Afrić, Renata Jerkov, Zdenka Kallan Verbanac, Mirjana Katalinić, Suzana Lunder, Ksenija Mrkela, Gorana Pecirep, Lidija Tuškan Mohar, Štefi Sila – Zih).

Celotna prireditev je na ogled na kanalu YouTube: <https://youtu.be/angO-KvNiEk> | Marjana Mirković

Razstava je organizirana ob desetletnici izhajanja trimesečnega glasila Sopotja, ki ga izdaja KPD Bazovica v sodelovanju s svetoma slovenske narodne manjšine Mesta Reka in PGŽ. Vsaka številka glasila prinaša tudi karikaturu Bojana Grlice, pogosto povezano z različnimi aktualnimi vprašanji. A sodelovanje avtorja z omenjenimi slovenskimi organizacijami je pravzaprav veliko daljše. Sopotja so namreč leta 2012 nasledila mesečnik Kažipot, ki so ga prav tako od začetka, aprila leta 2005, spremljale tudi karikature Bojana Grlice. Občasno so se v obeh glasilih pojavile še njegove karikature s posebnimi, "promocijskimi" cilji, kot so obvestila o napovedi različnih oblik poučevanja slovenščine v šolah ali vrtcih, spodbujanje staršev k prijavi in opogumljanje rojakov k izrekanju narodnostne pripadnosti ob popisu prebivalstva. Ob različnih priložnostih pa je izšlo še veliko drugih njegovih karikatur in v preteklem desetletju in pol se je tako nabralo več kot sto karikatur.

Razstava je organizirana tudi kot zahvala avtorju za dolgoletno dobro sodelovanje in v upanju, da mu tudi v prihodnjem desetletju in pol še ne bo zmanjkalo navdiha za nadaljnje ustvarjanje. Gradiva mu, kot kaže današnji čas, za zdaj še ne bo zmanjkalo.

Egon (in Metka), še na naslednjih deset let !

Uredništvo Sopotij

Razstavo karikatur postavila avtor in hčerka Mia

Iz kataloga:

Egon in Metka – družbeni dnevnik nekega zakonskega para *Ni naključje, da se je karikatura pojavila v renesansi kot odziv na tedanji čas. Takrat je pomenila protest zoper pretirano vero v red, simetrijo in tedanja pravila. Kajti življenje kratko malo ni takšno – ni urejeno, ni simetrično in pravila so zato, da se jim izogibamo in jih kršimo. Na koncu, ko jih ne moremo kršiti in se jim ne moremo izogniti, nam ostaneta smeh na svoj*

račun in to, da razkrijemo, kakšni smo pod olepšano površino javnega, zunanega življenja.

Karikature Bojana Grlice govorijo o povsem vsakdanjem življenju, povezane so z majhnimi, drobnimi absurdi, ki nas lahko bodisi razjezijo bodisi nasmejijo. Grlica je izbral šaljivo stran boja z življenjem in dal poseben poudarek jeziku, pri čemer je uporabil besedno igro ali kontrastno, ironično osnovo jezika, da bi poudaril teatralnost svojih protagonistov v velikem cirkusu naše in njihove življenjske rutine. Naj gre za šport, politiko ali pričakovanje boljšega jutri – v nekem trenutku se dogaja pravo gledališče zmešnjav, v katerem nas življenje nadigra hitreje, kot bi to sploh lahko opazili, je med drugim v katalogu ob razstavi zapisala umetnostna zgodovinarica dr. Nataša Lah.

Bojan Grlica (1960, Reka) izhaja iz slovenske družine, katere več generacij je odraščalo tudi v Slovenskem domu KPD Bazovica kot svojem drugem domu. Talent za risanje je podedoval po materi Boži, karikature pa začel risati na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja kot odgovor na agresijo in tedanje razmere v času osamosvajanja Slovenije in Hrvaške. Prve so

izšle leta 1992 v nekdanjem hrvaškem tedniku z vojaško tematiko *Pozor*, sledile so objave v reškem dnevniku *Novi list*, nekdanjem mesečniku *Nauta* in splitskem dnevniku *Slobodna Dalmacija*. Od leta 2005 redno objavlja v slovenskem mesečniku *Kažipot* (2005–2011) in zatem v trimesečniku *Sopotja* (2012–). V njima se je "rodil" Egon in se v desetletju in pol zvrstil v več kot sto dvajsetih karikaturah.

Bojan Grlica ima za seboj štirinajst samostojnih in vrsto skupinskih razstav, kot član Hrvaškega društva karikaturistov (HDK) je od leta 1997 na Hrvaškem in v svetu sodeloval na številnih festivalih karikature. Več njegovih del je bilo nagrajenih, uvrščenih v izbor razkošno opremljenih katalogov in tudi odkupljenih. Leta 1999 mu je HDK dodelil letno priznanje kot karikaturistu z največ prejetimi nagradami na mednarodnih in hrvaških festivalih. Takrat je med drugim prejel zlato medaljo na temo vrat (*The Door*) na mednarodnem festivalu karikature Jomiuri Šimbun v Tokiu na Japonskem, na katerem je sodelovalo več kot devet tisoč del iz osemindesetdesetih držav, in tudi drugo nagrado na mednarodnem festivalu karikature v Bjelovarju na Hrvaškem na temo Ljubezen in ribolov. Z ilustracijami in karikaturami je v celoti opremil tudi več različnih sloganov in plakatov, reklamno gradivo, majice, razglednice, koledarje, knjige, učbenike, pesniške zbirke in otroške pripovedke. Leta 2000 je na lastno željo na besedilo znane reške himne *Najdraža Rijeko* narisal prvo otroško slikanico, posvečeno Reki.

Deset let glasila Sopotja

Zamisel o glasilu v društvu je bila v zraku več let, zahvala za prvi korak pa gre dr. Veri Kržišnik Bukić, prvi raziskovalki slovenske skupnosti na Hrvaškem, ki nas je vsestransko spodbujala in na enem izmed obiskov na Reki uspela prepričati v potrebo društva po glasilu. Poleg KPD Bazovica sta sozaložnika postala slovenska manjšinska sveta Reke in PGŽ. Zaradi napovednika dogodkov je bilo izbrano ime Kažipot in prva številka je izšla 1. aprila 2005. Po oblikovni zasnovi reškega oblikovalca Borisa Leniča je glasilo grafično oblikoval in večkrat tudi vsebinsko obogatil z različnimi nasveti in pojasnili Janko Rizman, po letu 2007 je za likovno podobo skrbel oblikovalec Krispin Stock, takrat še študent, in 2012 prevzel tudi začetna Sopotja, ki pa jih že skoraj deset let oblikuje priznana reška oblikovalka Vesna Rožman, tudi vedno polna koristnih predlogov in nasvetov. Priprava glasila je sad skupnega dela: pri obeh od začetka sodeluje karikaturist Bojan Grlica, dejavnost posameznih skupin spremljajo vodje ali člani: folkloro Slavica Vuković Bačić, planince Darko Mohar, okvirno dejavnost društva in krovne organizacije tajnici Sandra Gruđenić in Saša Kernjak Zubović, literarni kotiček najpogosteje Marija Šenk in Zdenka Kallan Verbanac, fotografije pa prispevajo mentor fotografske skupine, znani reški umetniški fotograf Istog Žorž, ter najpogosteje še Darko Mohar, Milan Grlica in Anita Hromin. Omeniti velja še občasno sodelovanje z vodjo etnološke zbirke Palčava šiša iz vasice Plešče Markom Smoletom in raziskovalcem krajevne zgodovine in kulturne dediščine ter pisateljem Slavkom Malnarjem z Ravnice. Med rubrikami pa je najbolj brana in hvaljena gostujoča kolumna Pogled z onkraj Snežnika. Malce prevzetno bi lahko rekli, da gre za čezmejno in mednarodno sodelovanje, najprej z bistriškimi novinarjem Tomom Šajnom, ki je v Primorskih novicah leta beležil zanimivosti iz življenja rojakov s Kvarnerja in Istre, zadnjih sedem let pa nam svoj pogled – tudi z odličnim pisanjem in številnimi pohvalami bralcev – odstira Dragica Jaksetič. Ker je napovedala, da se odpravlja v nove podvige na svoji profesionalni poti, srčno upamo, da korak *na te nove štenge* ne bo zastavil našega sodelovanja.

Seveda se je v minulem desetletju pri Sopotjih zvrstilo še veliko drugih imen, zato vsem iskrena hvala v upanju na nadaljnje sodelovanje in tudi vabilo vsem, ki pišete prozo ali poezijo. Posebej pa nas bo veselilo, če se nam bodo oglasili novinarski kadri ali mladi, ki želijo na to pot.

Marjana Mirković

75 let KPD Bazovica

Nastanek društva sega v jesen leta 1947, med ustanovitelji je bila tudi prva predsednica, zavedna primorska učiteljica Zora Ausec, delovanje pa je najprej steklo pod okriljem zagrebškega društva KPD Slovenski dom. Ime Bazovica je poklon društvu kraju v zaledju Trsta, v spomin na prve žrtve fašizma, štiri domoljube, ustreljene na bazoviški gmajni septembra 1930. Ime Bazovica velja za slovenski simbol upora proti fašizmu in je posebej živo med številnimi rojaki iz Primorske, ki so se po drugi svetovni vojni v množici drugih Slovencev priselili na Reko, večinoma zaradi zaposlitve. Ključno vlogo v razvoju društva je v prvih desetletjih odigrala Zora Ausec, ki ji je med drugim po nešteti prošnjah vse do maršalata leta 1950 namreč uspelo na Reki oblikovati slovenski oddelek za nižje razrede osnovne šole in pridobiti prostore za delovanje društva. Slovenski dom, pred tem *Kulturni dom I. rajona Reke Giuseppe Carabino*, je vila z vrtom, nekdaj v lasti Milana Gorupa, sina znanega reškega, izjemno premožnega in uspešnega poslovnega in dobrotnika, rojaka Josipa Gorupa, doma iz Slavine pri Postojni. Slovenski dom je kmalu postal zbirališče reških Slovencev – tudi celih družin, danes je tu že četrta generacija nekaterih izmed njih –, ki so ga uredili in skrbeli za vzdrževanje predvsem s prostovoljnim delom. Slovenski dom je bil uradno odprt 23. septembra 1950, dan pozneje, 24. septembra, pa na reški OŠ Matteotti – danes je tam fakulteta za pomorstvo – še slovenski oddelek od 1. do 4. razreda. Pouk sta prevzeli Zora Ausec, premeščena z OŠ Turnič, in takrat komaj osemnajstletna Božidara Božič (por. Hero) kot pripravnica in pozneje dolgoletna profesorica matematike in fizike na srednji tehnični šoli na Reki. Čeprav je pouk deloval le tri šolska leta, je zapustil pomembno dediščino, saj je društvu zagotovil podmladek in jedro aktivnega članstva, delujočega še danes.

Zora Ausec je društvo povezala tudi z rojaki, zaposlenimi v reškem gledališču, ti so vodili sekcije in pomagali oblikovati kulturne programe, vse to pa je sčasoma postavilo temelje nadaljnega delovanja. Z gledališčem sta bila povezana tudi legendarni inšpicient Alojz Usenik, zaslužen tudi za vzpon in uspeh dramske skupine KPD Bazovica, in baletna plesalka Sonja Kern Svoboda, ki je skoraj tri desetletja uspešno vodila folklorno skupino in bila dolga leta tudi v vodstvu KPD Bazovica. V več kot sedmih desetletjih delovanja društva so nastajale, zamirale ali se razvijale različne sekcije, edina stalnica pa je pevski zbor.

Novo prelomnico v razvoju društva je pomenila osamosvojitve Slovenije in Hrvaške in v razmerah, ko se je čez noč spremenil položaj rojakov na Hrvaškem, je tudi Slovenski dom na Reki dobil novo vlogo. Najprej leta 1992, ko je postal sedež novoustanovljene krovne organizacije, Zveze Slovencev na Hrvaškem, takratni predsednik društva Vinko Žibert (1931–2007) pa je v času, ki temu ni bil niti najmanj naklonjen, do leta 1996 prevzel zahtevno vodstvo. Z večletno soorganizacijo konzularnih dni s predstavniki slovenskega veleposlaništva na Hrvaškem je društvo sčasoma tudi z dodatno prostovoljno dejavnostjo postalo prepoznavno središče za najrazličnejše informacije, povezane s Slovenijo, od izobraževanja in zaposlovanja do pridobitve državljanstva ali štipendije, in to v določeni meri ostaja še danes.

Kulturna dejavnost društva je bila vsa leta bogata in pestra, prosvetna pa z dopolnilnim poukom slovenskega jezika in kulture redno poteka od leta 1993 – prvih petnajst let je nadaljnjo uspešno pot s predanim delom začrtala učiteljica mag. Marija Donadić. O tem izčrpno priča tudi založniška bera, predvsem monografija z naslovom *Slovenski dom KPD Bazovica* avtoric Barbare in Kristine Riman (2007), izdana tudi v dopolnjeni izdaji v slovenščini (2012). Poleg tako ali drugače vidnih in vodilnih predstavnikov društva, omenjenih v delu, so seveda dejavnost nasploh prizadevno in mnogokrat prav zanesenjaško soustvarjali številni rojaki in prav vsem gre za-

Folklorna skupina leta 1974 z legendarno vodjo Sonjo Kern Svoboda (stoji, peta z desne), arhiv društva

Folklorna skupina ohranja ljudsko izročilo

MePZ prav tako slavi 75 let delovanja

hvala za ohranjanje slovenske pesmi in besede na Reki. Pomembno pričevanje o dejavnosti društva sta omenjeni avtorici zapisali tudi v monografiji o gledališčniku Alojzu Useniku (1932–2016) z naslovom *En človek, celo gledališče*, del literarne ustvarjalnosti rojakov pa odkriva zbirka črtic in pesmi z naslovom *Kako si mi lepa, deželna domača ...* (2009), katere avtor je dolgoletni vsestranski član Slavko Arbiter (1926–2017). Dogajanja v društvu od leta 2005 redno spremlja tudi glasilo, najprej Kažipot, od 2012 dalje Sopotja.

KPD Bazovica tvorno sodeluje s slovenskimi društvami na Hrvaškem ter v sosednjih državah Slovenije in BiH, s številnimi organizacijami v Sloveniji in tudi z drugimi manjšinskimi društvami na Reki in širše. V okviru teh stikov ohranja in krepi svojo povezovalno vlogo, po njej je posebej prepoznavno tako na Hrvaškem kot v Sloveniji, hkrati pa ostaja trdno vpeto v okolje, v katerem deluje.

Slovenski dom je danes sedež tudi več drugih slovenskih organizacij: od leta 2018 znova tudi Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, ki se je tako po dobrih dveh desetletjih vrnila na Reko. Poleg obeh svetov slovenske narodne manjšine, Mesta Reka in PGŽ, ima svoje prostore na tem naslovu tudi reška enota ljubljanskega INV. Njihove dejavnosti se zaradi podobnih ciljev pogosto tudi prepletajo, medsebojno sodelovanje in redna izmenjava izkušenj pa krepi vlogo vseh. Naj tako tudi ostane! Marjana Mirković

KPD Bazovica danes: vodstvo in dejavnosti

Društvo od maja 2022 vodi upravni odbor, predsednica je Jasmina Dlačič, njen namestnik Zvonimir Stipetić, v članstvu pa so še Eva Ciglar, Milan Grlica, Sandra Grudenić (tajnica), Darko Mohar, Kristina Riman in Vitomir Vitaz (koordinator kulturnih dejavnosti).

V društvu deluje devet skupin: MePZ z zborovodjo Zoranom Badjukom (predsednik zbora Zvonimir Stipetić), dramska skupina (umetniški vodja Serdo Dlačič, organizacijski pa Milan Grlica), folklorna skupina (vodja Nataša Grlica), planinska skupina (vodja Darko Mohar), glasbena skupina (umetniški vodja Ivan Harej – Harry, organizacijski pa Andrej Mohar), likovna skupina (umetniška vodja Tihana Karlović), fotografska skupina (mentor Istog Žorž), harmonikarska in mladinska skupina ter DPS, organiziran od leta 1993 in namenjen vsem generacijam (učiteljica Vida Srdoč), ima pa tudi posebno skupino, prilagojeno najmlajšim (vodja Natko Štiglič).

KPD Bazovica izdaja mesečni napovednik Bazovica Info, v sodelovanju s slovenskima manjšinskima svetoma Reke in PGŽ pa še glasilo Sopotja.

■ Marjana Mirković

HKD napovedal prireditve

Glasbena skupina deluje že desetletje

Voščilo

Draga moja, naša Bazovica!

Pišem iz srca ti voščilo,
tako hitro petinsedemdeset let
je minilo.

Hvala ti, da toliko lepih in
kulturnih dogajanj
od tvojega osnutka tu se je zgodilo.
Tu slovenska je beseda,
tu ohranjamo kulturo in dediščino,
obujamo spomine, tu so naše korenine.
Draga moja Bazovica, naša lepota,
tako lepega doma, kot si ti, na daleč ni!
To pravijo vsi, ki so te videli,
zato moramo te čuvati in z ljubeznijo
negovati, da nam še dolga leta
tako mogočno in ponosno
na Podpinjolu 43 stojiš
in naše mesto krasiš!

Reka, 24. novembra 2022

■ Zdenka Kallan Verbanac

Jubilej

Petinsedemdeset let zvestobe ni malo.
Veliko se je v tem času besed nabralo.
Veliko se je novih rojakov rodilo.
Veliko lepega in manj lepega zgodilo.

Proslavljamo naš Slovenski dom Bazovica,
kjer se ob priložnosti poje Zdravljica.
Tudi druge pesmi se redno prepevajo,
poslušalce do srca razveseljujejo.

Folklorna skupina je nešteto korakov storila,
katere družba ne bo nikoli pozabila.
Tudi ljubezni in sklenjenih zakonov je bilo,
na katere ponosni smo, zelo je lepo.

Tričetrstoletja Bazovica sedaj slavi.
Na to smo verjetno ponosni vsi,
ki sodelujemo in slovensko besedo gojimo
in zadovoljni v novi domovini živimo.

Reka, 27. novembra 2022

■ Marija Šenk

Priznanja KPD Bazovica

Društvo je ob jubileju podelilo tudi več priznanj, razdeljenih v tri kategorije: v prvo so uvrščeni posamezniki, ki so svojo voljo in delom v Bazovici vtisnili poseben pečat. Poleg prejemnikov teh priznanj na prireditvi (Dragica Rizman, Zdenka Jelovčan, Marjana Mirković, Martina Grlica in Darko Mohar) so ostala tovrstna priznanja v društvu podelili na skupščini 29. novembra, prejeli pa so jih še Eva Ciglar, Jasmina Dlačič, Milan Grlica, Nataša Grlica, Ivan Harej – Harry, Nina Jurčič, Zdenka Kallan Verbanac, Ivica Kurjega, Marija Maržič, Andrej Mohar, Sonja Ogrinc, Boris Rejec, Vida Srdoč, Zvonimir Stipetić, Jasna Tota, Vitomir Vitaz, Marcella Vučković in posthumno Ivo Marušič.

Priznanja druge kategorije oziroma zahvalo si je zaslužilo 43 članov: Diana Aničić, Mario Aničić, Branko Arbanas, Đilio Arbula, Milena Arbula, Silvina Babahmetović, Ago Babahmetović, Zoran Badjuk, Ljudmila Barbalić, Jadranka Bistričić, Zoran Bistričić, Zinka Božiček, Mirjana Brumnjak, Stella Čerňar, Dubravka Dijanić, Dragan Došen, Marino Dubrović, Milivoj Filipović, Zvezdana Gregoran, Andrej Grlica, Anita Hromin, Renata Jerkov, Dionis Jurić, Milena Licul, Arsen Maračić, Nevenka Mudrić Saltović, Nenad Panić, Gorana Pecirep, Damjan Pipan, Jasna Pipan, Vojko Pipan, Ljubica Pugelj, Branka Radišić, Barbara Riman, Kristina Riman, Boris Rumac, Predag Smajla, Marta Šnajdar, Ivica Tota, Lidija Tuškan Mohar, Lucijan Verbanac, Slavica Vuković Bačić in Istog Žorž.

Priznanje tretje kategorije, pohvalo, pa so prejeli Slavica Afrić, Marica Ažić, Vinko Badjuk, Anita Ban, Romano Bandera, Anita Bistričić, Dušanka Bešlić, Jasna Bobanović, Nerina Bratović, Bartol Buljan, Ljiljana Čargonja, Serdo Dlačič, Ivan Fajta, Vera Fatović, Marcela Gašparac, Ingrid Grabovac, Mladen Grabovac, Zadarka Greblo, Sandra Grudenić, Mira Gržič, Mirjana Haramija, Tihana Karlović, Bosiljko Kasić, Mirjana Kasić, Mirjana Katalinić, Sebastian Knežević, Vlado Kobas, Dušan Kos, Gordana Košar, Maja Marjana Kotri, Anton Krpan, Jasna Krpan, Jasna Linčič Kostrenčić, Suzana Lunder, Damir Manzin, Branka Martinović, Irja Meštrovic, Ksenija Mrkela, Sveto Mrkela, Danica Petrić, Ljubica Praprotnik, Zoran Radišić, Marija Rumac, Michelle Samardžić, Štefica Sila Zih, Ivan Simić, Ivana Skitarelić, Filip Smojver, Mira Srdoč, Gordana Špoljarić, Ana Uljanić, Luka Verbanac in Maja Žuvela Stipetić.

Navzoče nagovorila predsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačič

Priznanje so prejeli Dragica Rizman, Zdenka Jelovčan, Martina Grlica in Darko Mohar. Fotografije v Prilogi: Istog Žorž

Zorka Gergolet, foto: Marjana Mirković

Zorka Gergolet (1928–2022)

Številni člani KPD Bazovica, zlasti iz starejše generacije, smo z globoko žalostjo sprejeli novico, da je 13. septembra 2022 umrla dolgoletna članica društva, primorska rojakinja Zorka Gergolet.

Zorka Gergolet se je vpisala v KPD Bazovica na začetku davnega leta 1977, skupaj s soprogom Edvardom, s katerim sta kot zavedna Slovenca za dolga leta postala zvesta člana in podpornika delovanja društva. Skupaj sta obiskovala prireditve in druge dogodke v društvu ter po svojih močeh sodelovala v njegovem razvoju. Edvard Gergolet (1926–2005), aktiven član društva in pevec MePZ, je bil več let tudi vodja gospodarske sekcije Slovenskega doma, ki je predano skrbela za vzdrževanje poslopja v časih, ko je bila gmotna podpora v te namene zelo majhna. Zorka in Edvard Gergolet sta bila med rojaki priljubljena tudi zaradi svoje gostoljubnosti. V prvih letih po osamosvojitvi, ko so se v KPD Bazovica začela pogosteje vrstiti gostovanja različnih skupin in kulturnikov iz Slovenije, finančne zmogljivosti društva pa so bile zelo skromne, sta v svoji hiši v Mariničih nad Reko večkrat prijazno odprla vrata svojega doma in ponudila nočitev nastopajočim, česar se je vodstvo društva s hvaležnostjo spominjalo.

Tako Zorka Gergolet kot njen soprog Edvard ostajata v spoštljivem, lepem in toplem spominu vsem, ki smo ju poznali.

Zorka Gergolet ima zadnje počivališče na pokopališču v Viškovem.

|| Marjana Mirković

Ludmila Ličen Počkar, foto: Marjana Mirković

Ludmila Ličen Počkar (1929–2022)

Na Reki je 11. oktobra 2022 v 94. letu starosti umrla dolgoletna članica KPD Bazovica Ludmila Ličen, roj. Počkar, plodovita ljubiteljska slikarka, ki je svoja dela večkrat predstavila tudi v društvu.

Na zadnji poti na reškem pokopališču Kozala se je od nje v imenu likovne skupine in društva v slovenščini poslovila članica Ljiljana Čargonja:

V likovni skupini in društvu Bazovica smo z veliko žalostjo sprejeli novico, da nas je 11. oktobra za vedno zapustila dolgoletna članica, rojakinja, gospa Ludmila Ličen Počkar.

Vse njeno življenje je močno zaznamovala ljubezen do likovnega ustvarjanja. Za seboj je zapustila bogat opus predvsem slik različnih motivov, s cvetjem, krajino ali slikovitimi reškimi ulicami, podobami mesta, do katerega je izražala veliko ljubezen in močan občutek pripadnosti.

Gospa Ludmila Ličen Počkar se je rodila v Vršču v Srbiji, v slovenski družini, doma iz Postojne, ki jo je pot po več selitvah zaradi očetove službe železničarja naposled pripeljala na Reko. Slikala je od otroštva, na Reki se je izobraževala tudi pri priznanih akademskih slikarjih, Vilimu Svečnjaku, Mironu Makancu in Antunu Žuniću, in bila z njihovim priporočilom sprejeta na šolo za uporabno umetnost v Zagrebu. Žal šolanja zaradi finančnih težav ni mogla nadaljevati. Na Reki se je zaposlila v podjetju Rijeka-projekt kot tehnična risarka, svoje likovno ustvarjanje pa, predvsem v keramiki in olju na platnu, nadaljevala v okviru več skupin, vse od Likovne delavnice Opatija in zagrebske Grupe 69 do Likovnega društva Kozala in Likovne delavnice v reškem društvu Fratellanza pod vodstvom profesorice Erne Toncinich. Udeležila se je številnih umetniških srečanj in prejela tudi vrsto nagrad in priznanj, sodelovala na več kot petdesetih skupinskih in petindvajsetih samostojnih razstavah, od Reke, Zagreba, Opatije in Senja do Kopra in Postojne, kjer je bila pred leti posebej odmevna njena razstava risb o Majlontu, starem mestnem jedru, tudi kot dragoceno umetniško in dokumentarno pričevanje o njegovi nekdanji podobi. Večkrat se je samostojno predstavila tudi v KPD Bazovica.

Gospa Ludmila Ličen Počkar nam bo ostala v lepem in toplem spominu. Hvaležni smo ji, da je del svoje ustvarjalnosti in talenta podarila društvu in tako lepo obogatila delovanje KPD Bazovica. V imenu likovne skupine in društva izrekam iskreno in globoko sožalje družini, sorodnikom in prijateljem. Naj počiva v miru.

|| Marjana Mirković

15.–20. avgust, Palčava šiša, Plešče

Etnološka delavnica

Šestnajsto delavnico v organizaciji etnološke zbirke rodbine Čop Palčava šiša so na terenu na obeh straneh meje letos namenili mlinarstvu, z ogledom lokacij in s pogovori z najstarejšimi prebivalci, kar bo dobrodošlo za jezikoslovne raziskave študentov in pripravo publikacije. Zvrstilo se je tudi več drugih dogodkov, med njimi predavanje o slikarju in rezbarju Petru Rutarju ter mlinarjih iz doline (Živa Ogorelec), udeležba na spominski slovesnosti v spomin na ustrreljene talce iz slovenskih vasi na pleškem polju leta 1942, delavnica destilacije jelke (Marko Cvetko), predstavitev knjige *U sjeni Okrugljaka* Emila Crnkovića (avtor) in zbranih zgodovinskih dokumentov v *Čitanki čabarskog kraja* (Slavko Malnar), peka peciva z družino Kastelic, film Spo-

mini – *Sjećanja* avtorja Rasima Karalića s pripovedmi domačinov o medvojnem času fašističnih požigov in pobojev ter novih začetkih po povratku iz taborišč, pripovedovalski večer o romanju in zgodbah o Sveti Gori ter občasna razstava slik velikega formata slikarja in kiparja Damjana Kovača iz Prezida. Teden se je zaključil z dnevom odprtih vrat kulturne dediščine (Palčava šiša, Selankin mlin in Malinaričeva žaga iz Zamosta) in pohodom na Sveto Goro ter s poznejšim druženjem na pleškem trgu in koncertom godbe na pihala iz Čabra, ki letos praznuje 170-letnico. || Povzeto po zapisu Marka Smoleta

V Palčavi šiši vedno pestro in zanimivo, foto: Marko Smole

13. oktober, Svet za narodne manjšine RH

Na HRT nič novega

9. seja je bila namenjena razpravi o poročilu Hrvaške radiotelevizije (HRT) o izvedenih programih, namenjenih informiranju pripadnikov narodnih manjšin v RH v letu 2021. Narodne manjšine so še vedno premalo zastopane v programskih vsebinah HRT-ja in je dejansko uresničevanje pravic še vedno daleč od ravni varstva, ki jo zagotavlja normativni okvir. Kot je med drugim zapisano na spletni strani tega telesa <https://savjet.nacionalne-manjine.info>, v programu Hrvaške televizije (HT) v 2021 te vsebine ne dosegajo niti 1 odstotka (le 0,99 %) v celotnem programu, v primerjavi z letom 2020 (1,045 %) celo še manj. Opozorili so tudi na nespoštovanje dogovora, sklenjenega aprila letos, po katerem naj bi v ok-

viru HRT-ja septembra letos oblikovali Samostojni oddelek za narodne manjšine. Kot je s strani HRT-ja rečeno na seji, je razlog *pomanjkanje virov, zato je to preloženo najpozneje na sredino februarja prihodnje leto*.

V celotnem programu HRT-ja narodne manjšine tako tudi lani niso bile deležne programa v predpisanem obsegu, ki ga – poleg Zakona o HRT-ju in Sporazuma HRT z Vlado RH – zagotavlja Ustavni zakon o pravicah narodnih manjšin, sprejet pred dvajsetimi leti. || Marjana Mirković

Sklep s seje: HRT ne spoštuje dogovorov, foto: www.savjet.nacionalne-manjine.info

19. oktober, Filozofska fakulteta Univerze na Reki

Matičina čezmejna gostovanja

Lektor slovenskega jezika na reški filozofski fakulteti dr. Klemen Lah je v sodelovanju s Slovensko matico (SM) v okviru Matičinih čezmejnih gostovanj organiziral predstavitev knjige *Skrij me, sneg* dr. Miklavža Komelja. Knjiga – njen naslov si je avtor izposodil pri Srečku Kosovelu – je prozni prvenec tega slovenskega pesnika in literarnega zgodovinarja, avtorja mlajše generacije. S krajšo predstavitevijo SM je dogodek napovedala in ga moderirala tajnica in urednica SM dr. Ignacija Fridl Jarc, o knjigi, ki jo je SM

izdala lani, pa sta spregovorila in brala odlomka dr. Miklavž Komelj in Božidar Brezinščak Bagola, priznani prevajalec z izjemno bogatim dosedanjim opusom iz slovenske literature (dela Edvarda Kocbeka, Lojzeta Kovačiča, Borisa A. Novaka itd.), ki se veseli izida v hrvaščini, predvidoma februarja prihodnje leto.

|| Marjana Mirković

Dr. Klemen Lah, dr. Ignacija Fridl Jarc, dr. Miklavž Komelj in Božidar Brezinščak Bagola, foto: Marjana Mirković

Dragi rojaki, iskrene čestitke!

Dragi rojaki, iskrene čestitke za tako lepo prireditev ob vašem tako lepem jubileju! Kar 75 let ste že dopolnili! Eva in Vito sta bila odlična voditelja, program pester, dinamičen, duhovit, nastopajoči krasni! Govorci, zlasti predstavniki Mesta Reka in županije, z lepimi besedami, primernimi priložnosti. V govoru slovenskega veleposlanika se je čutilo, kot bi vas pravkar šele "odkril", spoznal. Predstavniki urada za Slovence na tujem pa bi vam in nam lahko naklonil kakšno misel več, saj je vendarle vaš dolgoletni (recimo) sodelavec ali vsaj znanec. Minister Arčon tokrat, kot kaže, ni mogel priti. Škoda! Naj ne zamudi priložnosti čez pet let!

Lepo, da se je društvo spomnilo Marjane. Tako me je spomnilo tudi na prvo obliko vašega časopisa, *Kažipota*, majhnega, a zelo simpatičnega. Toliko let je že od tedaj! Koliko let Marjana že vztraja s svojim več kot društvenim angažmajem! Spomnila sem se še na primer na *Fluminensio Slovenico* dr. Irvina Lukežiča (2007), ki sta jo leta 2011 v slovenskem prevodu izdala sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije in Mesta Reke. Lukežičevo besedilo je prevedla Marjana, urednik je bil Tomo Šajn. Pa predstavitev drugih publikacij, na primer tistih o znamenitih Slovencih (npr. skladatelj Kaplan), ki so soustvarjali slovensko-hrvaški

(kvarnerski) kulturni vsakdan. Prav tako odkritja spominske plošče Josipu Gorupu (najbogatejšemu Slovcu na prehodu iz 19. v 20. stoletje) na pročelju palače, ki jo je sezidal na reški rivi (nekdanji hotel Evropa). Pa številnih srečanj v hiši, ki je bila v lasti Gorupove družine in je danes dom KPD Bazovica. Res neprecenljiva, gosto stkana mreža ustvarjalnosti, delavnosti, volje in energije.

Pa veste kaj? Vesela sem bila tudi, da nas je bilo med udeleženci slavja za skoraj avtobus Bistričanov: Fotoklub Sušec, Kerglci iz Jasena in številni drugi. No, kot običajno ni bilo glavnega, župana, a obljubim vam, da prihodnjič bo! In da bo tudi sodelovanje v naslednjih letih na celi črti dobilo nove oblike in barve!

Kajti v Sloveniji in s tem tudi v Ilirski Bistrici se dogaja! Državljanji Slovenije smo bili namreč vso jesen od 23. oktobra dalje vsako nedeljo na voliščih. Najprej smo v dveh krogih izvolili novo predsednico republike Natašo Pirc Musar, nato smo v prvem krogu v večini občin izvolili nove župane, v drugih občinah pa dva kandidata za župana, ki se bosta pomerila v drugem krogu na volitvah v nedeljo, 4. decembra. Vmes, 27. novembra, pa smo na referendumu zavrnilo pobudo SDS o glasovanju proti (Golobovemu) zakonu o RTV, proti odložitvi uveljavitve "Janševega" zakona o dolgotrajni oskrbi in proti (Golobovemu) zakonu o vladi. Ko to berete, je 4. december že krepko mimo in zelo verjetno je na ta dan novi ilirskobistriški župan postal dr. Gregor Kovačič. On je obet tega, da bo Ilirska Bistrica v nasle-

dnjih dveh mandatih stopila na pot razvoja, ki jo bo pripeljal med najrazvitejše slovenske občine, in to v sodelovanju z mladimi, starimi, z vsemi nami! Od tod tudi obljuba, da bomo novega župana, sicer hidrologa, krasoslovca, tabornika, športnika, funkcionarja na Univerzi na Primorskem itd., za vaš 80. rojstni dan pripeljali na vaš oder kulturnega doma na Sušaku!

Naj se vrnem k referendumu o treh zakonih. Pisala sem že, da se je civilna družba v Sloveniji rodila julija lani, ko smo skoraj 87-odstotno večino na referendumu zavarovali svojo (pitno) vodo kot javno dobrino. Nadaljevalo se je letos z večinsko zavrnitvijo volivcev 24. aprila, da bi državo še naprej vodil SDS z JJ na čelu. Desnica je ocenila, da volivci niso volili prav. A civilna družba še naprej ni spala in je vnovič zmagala na predsedniških volitvah to jesen. Kandidata SDS je premagala kandidatka, ki predvsem ni bila iz SDS.

In nato še tretji letošnji poraz v prav vseh volilnih enotah v nedeljo na referendumu o treh zakonih, pravzaprav referendumu proti JJ. Tudi tokrat po mnenjih iz SDS ni šlo za poraz, volivci so se zmotili, niso glasovali prav.

Človek se vpraša: kaj jim ni jasno? Hm, najbrž bo treba zamenjati ljudstvo!

Tako da, dragi rojaki, vsaj dve tretjini Slovencev se z veseljem in radostjo podaja na praznovanje prihoda novega, demokratičnega leta 2023. Kot sem videla v soboto, pred vašo slovesnostjo na Sušaku, ste lučke na Korzu že prižgali. In kot sem videla na televiziji dan kasneje, pri vas že brez vseh teh lučk in *jingle bells* vlada evforija, rdeče-kockasta-nogometna, ki se bo nato samo še prelila v predpraznično.

Ni slabo, da še kje obstajata kak kulturni dom in kakšna mirna prireditev za dušo in srce, za pobeg od lažnih obljub, da dedek Mraz pride. Saj veste: ne pride. V Ukrajino pa sploh ne.

Srečno!

Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Simpatična in vselej nasmejana dijakinja reške Prve hrvaške gimnazije na Sušaku Michelle Samardžić je predvsem zadnja tri leta in pol redna obiskovalka KPD Bazovica, navzoča pri pripravi in poteku vseh dogodkov za mlade in najmlajše, kot so velikonočne ali božične delavnice, Poletje in Jesen v Bazovici, projekt M. A. J. in miklavževanje, nedavno pa je priskočila na pomoč tudi pri proslavi 75-letnice delovanja društva. Vselej se rada odzove in nič ji ni težko, jo pogosto pohvali tajnica društva Sandra Grudenić, in ve, na koga lahko računa tudi pri pakiranju mesečnega napovednika Bazovica Info in glasila Sopotja, razvrščanju knjig ali ob katerikoli drugi priložnosti v bogatem društvenem programu.

Najprej vprašanje, od kod ime Michelle? "Saj veste, za vse je kriva mama, tako tudi za ime. Nekega dne, ko je bila z mojim starejšim bratom na kavi v lokalu, se je zagledala v punčko pri sosednji mizi, ki se ji je zdela čudovita. In ko jo je njena mama poklicala "Michelle!", se je pri priči odločila, da če bo kdaj imela hčerko, ji bo ime Michelle," pojasni smeje.

Michelle je na začetku dijaških let v društvo pripeljala želja po učenju slovenščine, najprej v DPS pri učiteljici Vidi Srdoč, ko pa se je na gimnaziji lani začel pouk po modelu C, ki ga poučuje Simona Mahovič, jezik spoznava v šoli. Izobraževanje želi nadaljevati v Sloveniji, malo zaradi slovenskih korenin, bolj pa zaradi ugleda Univerze v Ljubljani. Slovenskega rodu je po materi Elizabeti, doma iz Celja, ki na Reki živi od leta 1969, ko se je družina priselila zaradi očetove zaposlitve v ladjedelnic 3. maj. Po maturi na splošni gimnazijski usmeritvi Michelle načrtuje vpis na pravno fakulteto v Ljubljani, to področje jo v pestrem naboru vseh mogočih študijev najbolj mika, tudi zaradi družinske tradicije, v kateri so se zvrstili sodniški in odvetniški poklici.

V delo društva se je aktivno vključila takoj po vpisu na DPS, a za svojo žepnino poskrbi tudi s priložnostnim de-

Michelle Samardžić: V društvu res rada pomagam!

Michelle Samardžić: *Nosim, raznosim ...*, foto: Marjana Mirković

lom v gostinstvu v eni od reških restavracij. Trenutno je časa za vse izvenšolske dejavnosti nekaj manj, tudi zato, ker dvakrat tedensko redno obiskuje še tečaj slovenščine na daljavo, ki je zaustavil tudi njeno sodelovanje v dramski skupini društva.

Sama se je lotila tudi organizacije kviza za mlade. Zamisel je prišla z nekega srečanja, ki ga za mlade poleti pripravljajo reški salezijanci in na zabaven način preverjajo splošno znanje. Tako je lani polet v vrtu Slovenskega doma uspela zbrati petnajst vrstnikov. "Je bilo kar zabavno," pravi. "Letos nam to ni uspelo med počitnicami, zbrali pa smo se v prvem tednu v septembru in odziv je bil nad pričakovanji, kar pet-

intrideset sodelujočih, večinoma z moje gimnazije. Vprašanja za kviz sva pripravila skupaj s sošolcem Jurom Džido. Odločila sva se za splošne teme, v okviru vsake izmed njih pa so bila še vprašanja, povezana s Slovenijo, in pravilni odgovori na ta so prinesli dodatne točke," z navdušenjem pove in dodaja, da se je pomerilo skupno sedem ekip po sistemu kolesa sreče in da so bili rezultati *korektni*, večino vprašanj, da so znali odgovoriti. Zmagovalna ekipa je za nagrado prejela bon za pico v eni izmed reških picerij. Michelle je vsekakor prepričana, da bodo kviz organizirali tudi prihodnje leto, njene nove izkušnje, pridobljene do takrat, pa bodo gotovo prinesle kakšno vprašanje o Sloveniji več.

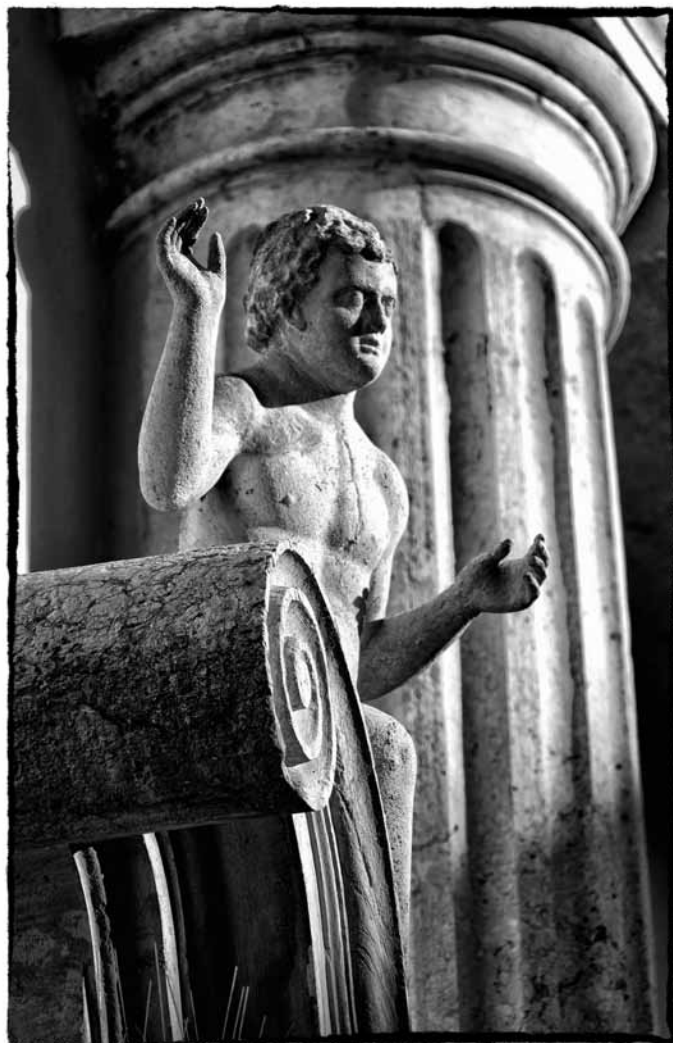
Sicer pa meni, da Slovenijo in tamkajšnje življenje kar dobro pozna, stiki s sorodniki so stalni, niso pa okrepili znanja slovenščine, kajti v narodnostno mešani družini in hrvaškem okolju se ni govorilo slovensko, stric, ki živi na Štajerskem, pa je vojsko služil na Reki in se naučil hrvaško, zato v tem jeziku v glavnem poteka tudi njihova komunikacija.

Najlepši slovenski spomini? "Prav gotovo obiski v Termah Čatež, ko sem bila majhna, in Hiša eksperimentov, pa tudi zanimiva gurmanska kulinarčna tržnica Odprta kuhna. In seveda vsak obisk Ljubljane je posebno doživetje, res mi je mesto zelo všeč! Nazadnje sem bila tam na koncertu moje priljubljene skupine Dubioza kolektiv. Eden izmed njenih članov je tudi Slovenec, basist Jernej Šavel. Njih najraje poslušam, za knjige in filme ali hobije nasploh mi zlasti v letu mature zmanjkujeta časa, tega porabim tudi za sprehode z ljubljenskoma, imamo namreč šnavcerja in belega škotskega terierja. Ampak za društvo se bo vedno našlo še kaj časa," ob koncu pogovora napove Michelle, vsa že v pripravah in zbiranju informacij za študij v Ljubljani in pričakovanju pomembne življenjske prelomnice.

Marjana Mirković

Dragica Jaksetič

Vse foto Istog Žorž

